

Lannaskede-Myresjö kyrkogård

Kulturhistorisk inventering och förslag till bevarandeplan
Lannaskede och Myresjö socknar i Vetlanda kommun,
Jönköpings län, Växjö stift

Lannaskede-Myresjö kyrkogård

Kulturhistorisk inventering och förslag till bevarandeplan
Lannaskede och Myresjö socknar i Vetlanda kommun,
Jönköpings län, Växjö stift

Jönköpings läns museums dnr: 2019-214

Rapport: Margareta Olsson
Foto: Karin Hörnstein Calderwood, Vetlanda pastorat
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

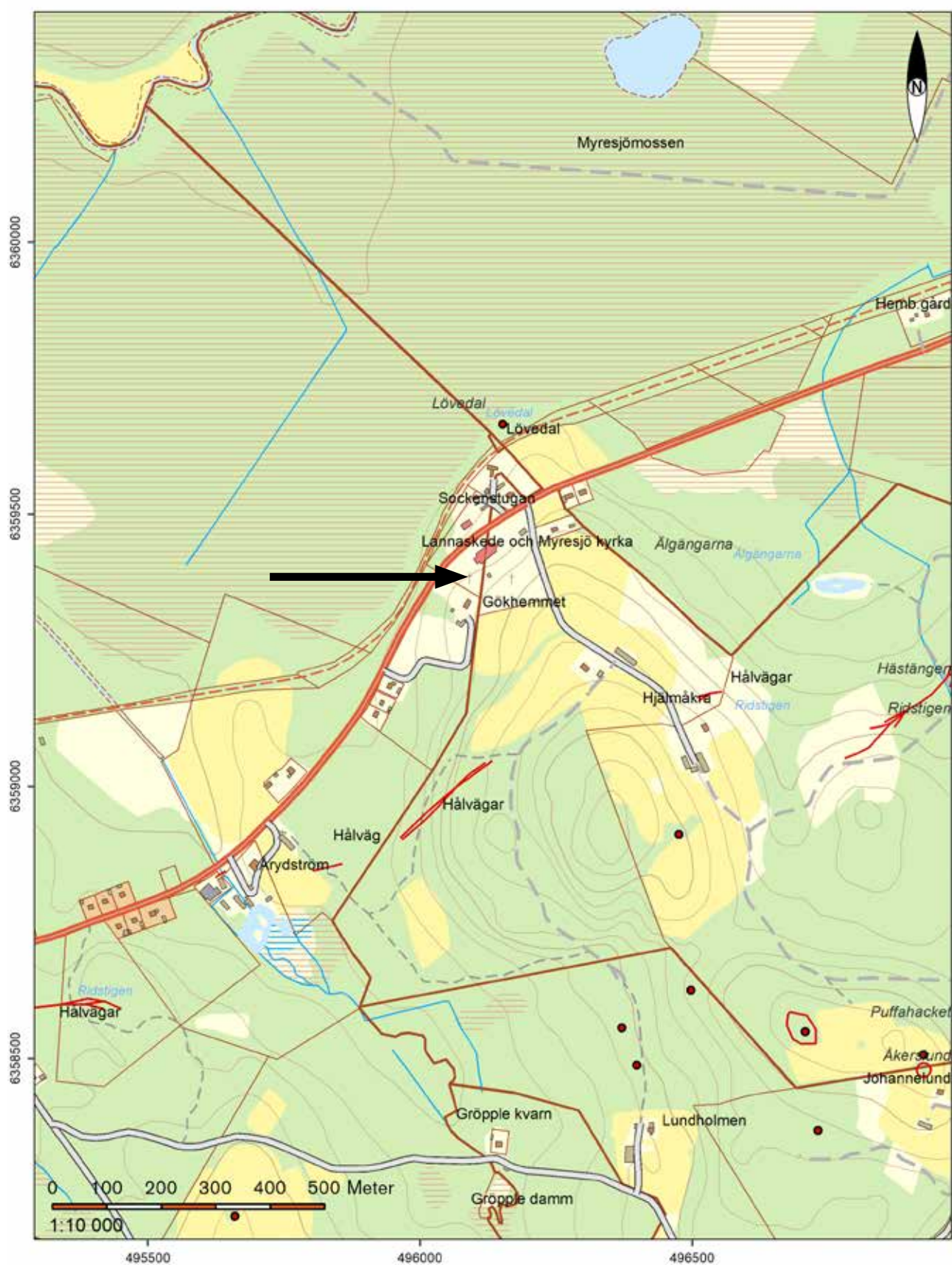
Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2020

Innehåll

Inledning.....	5
Inventeringens uppläggning.....	5
Allmän kyrkogårdshistorik.....	6
Tre vanliga gravvårdstyper.....	8
Lagstiftning.....	9
Allmänna skötselråd.....	11
Lannaskede-Myresjö kyrka och kyrkomiljö.....	12
Kyrkogårdens historia.....	14
Beskrivning av kyrkogården idag.....	16
Allmän karaktär.....	16
Omgärdning.....	16
Ingångar.....	17
Vegetation.....	17
Gångsystem.....	17
Gravvårdstyper.....	17
Byggnader.....	17
Beskrivning av kvarter.....	18
Kvarter A och B.....	18
Kvarter C.....	21
Kvarter D.....	23
Nya kyrkogården.....	25
Uppställningsplats för gravvårdar ur bruk.....	26
Kulturhistorisk bedömning av kyrkogården i dess helhet.....	26
Att tänka på i förvaltningen av kyrkogården.....	27
Urval av kulturhistorisk värdefulla gravar.....	28
Administrativa uppgifter.....	29
Referenser.....	29
Gravkarta.....	30
Urval av kulturhistoriskt värdefulla gravar.....	32
Kvarter A.....	32
Kvarter B.....	35
Kvarter C.....	42
Kvarter D.....	48
Gravvårdar ur bruk.....	56

Utdrag ur digitala fastighetskartan.

Inledning

På uppdrag av Vetlanda pastorat har Jönköpings läns museum tagit fram föreliggande inventering och förslag till bevarandeplan för Lannaskede-Myresjö kyrkogård. Pastoratet har bistått läns museet under fältarbetet vilket genomförts under hösten 2019. Resultatet har därefter sammanställts och diskuterats med uppdragsgivaren senare samma år.

Kyrkogårdar och begravningsplatser utgör en viktig del av landets kulturarv och deras kulturvärden regleras av kulturmiljölagen. Kulturhistoriskt värdefulla gravar kan också skyddas av begravningslagen. I första hand är det Svenska kyrkan som har ansvar för att förvalta detta kulturarv med hänsyn till dess värden. Därför är det angeläget att kyrkogårdarnas kulturhistoriska värden kartläggs och preciseras. En viktig del av värdena ligger i äldre gravar och deras utsmyckning.

En bevarandeplan är ett kunskapsunderlag som är tänkt att vara till hjälp och vägledning vid vård, underhåll och förändringar på kyrkogårdarna. Planen kan även fungera som beslutsunderlag för länsstyrelse och stift vid handläggning av olika ärenden.

Inventeringens uppläggning

Rapporten omfattar en översiktlig historik över kyrkogården, en beskrivning med fotografier av de olika kvarteren och deras kulturhistoriska värden samt avslutningsvis en katalog över särskilt värdefulla gravar.

Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering på kyrkogården samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gåtts igenom har varit aktuella kyrkoarkiv på Landsarkivet i Vadstena, Länsstyrelsen i Jönköpings läns arkiv, Antikvarisk-topografiska arkivet i Stockholm (kopior hos länsstyrelsen) samt Jönköpings läns museums arkiv. Utöver arkiv har uppgifter hämtats från aktuell litteratur, exempelvis hembygdslitteratur. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som en komplett beskrivning av händelser i kyrkogårdens historia.

För kyrkogården har en sammanfattande kulturhistorisk bedömning gjorts där de kulturhistoriska värdena lyfts fram. Den kulturhistoriska bedömningen av kyrkogården i allmänhet har gjorts i samarbete med Länsstyrelsen i Jönköpings län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv, utan kan vara föremål för omvärderingar. Vid bedömningen har hänsyn tagits till varje enskild kyrkogårds historia och egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkogårdar i stiftet och övriga landet. Den övergripande kulturhistoriska bedömningen nämner i de flesta fall inte enskilda gravstenar, utan beskriver värden och karaktärsdrag i stort.

Inför planerade förändringar eller större underhållsåtgärder krävs i regel tillstånd från länsstyrelsen.

En av länders få bevarade kyrkobalkar finns i Brandstorp i Habo kommun.

Den förindustriella kyrkogården var en ängsmark med endast få vårdar av beständigt material. Här har karaktären blivit bevarad på Ornunga gamla kyrkogård, Vårgårda kommun.

Rapporten avslutas med själva inventeringen av kulturhistoriskt värdefulla gravplatser, vilken är avsedd att fungera som en bevarandeplan. Gravarna och deras utsmyckning redovisas i tabellform med text och fotografier samt på en gravkarta. De kulturhistoriskt värdefulla gravarna är kategoriserade i två grupper: *I. Mycket värdefulla* (som i första hand föreslås bevaras på plats) och *II. Värdefulla* (som bör bevaras eller återanvändas på plats eller i andra hand placeras på annan del av kyrkogården beroende på vari värdet består).

Fältarbete och rapport har utförts av antikvarie Margareta Olsson vid Jönköpings läns museum under 2019. Arbetet med avskrifter, beskrivningar och fotograferingen av gravarna har utförts av kyrkogårdstekniker Karin Hörnstein Calderwood vid Vetlanda pastorat. Vid urvalet av kulturhistoriskt värdefulla gravar har samråd förts med pastoratet.

Allmän kyrkogårdshistorik

I stort sett alla våra landsortskyrkogårdar är jämnåriga med den första kyrkan på platsen och i de flesta fall medeltida. Efter flera hundra år av obruten kontinuitet är de ännu i bruk. Från medeltidens kyrkogårdar finns dock väldigt litet bevarat. De viktigaste förändringarna som kristendomen införde gällande våra begravnings seder är att platsen för begravningsarna skulle vara vigd och inhägnad. Den medeltida inhägnaden kunde bestå av en stenmur, men vanligare var att den var uppförd av timmer, bogårdsbalken, som ibland kunde vara manshög. Till den typiska bilden av en medeltida inhägnad kyrkogård hörde även stigluckan, som både hade en symbolisk och praktisk funktion som port till den vigda jorden.

Den medeltida kyrkogården saknade ett tydligt system med gångar och kvarter. Man gravsätte snarare folk efter deras gårds- eller bytillhörighet i grupperingar med olika form, vilket var en förkristen sedvänja. Till ovanligheterna hörde att man satte en vård över graven. Gravar markerades istället endast av en jordhög. Om en vård trots allt sattes upp var den vanligen av trä, men sten eller smide förekom undantagsvis. Det var också vanligt att man använde sig av kyrkogården även på ett nyttbetonat sätt, där exempelvis hö kunde bärgas.

Den medeltida kyrkogårdens utformning levde kvar väldigt länge, och påminde mest om en äng med små gravkullar och enstaka spridda vårdar. I stort sett börjades förnyelsen under tidigt 1800-tal, men ännu vid sekelskiftet 1900 hade många landsortskyrkogårdar kvar den ålderdomliga ängskaraktären. Förnyelsevägen började i städerna genom nya bestämmelser om externa begravningsplatser. Gravsättningar på stadskyrkogårdarna förbjöds av hygieniska skäl och i stället skulle friliggande begravningsplatser förläggas utanför städerna. Denna process inleddes på 1780-talet och en tydlig kunglig förordning från 1815 angav att begravningsplatser –

utan andra kyrkobyggnader än t ex gravkapell – skulle anläggas utanför stadsområdena. År 1805 beslutades dessutom att staten genom sin myndighet Överintendentsämbetet skulle ansvara och ha överinseende över att kyrkogårdar och begravningsplatser blev prydligt och hälsosamt anlagda.

Runt om i landet anlades många begravningsplatser precis utanför stadskärnorna under de första decennierna av 1800-talet. De anlades med symmetriska gångsystem och kvartersindelningar, trädplanteringar för att förbättra luftkvaliteten och stenmurar med smidesgrindar. I de arkitektoniskt anlagda begravningsplatserna exponerades vissa gravar tydligare än andra. Att begravas utifrån vilken gård eller by man tillhörde ersattes nu av kategorierna köpegravar respektive allmänna gravar. Detta var en social indelning där de som ville och hade förmåga att köpa sin gravplats både fick en större sådan för hela sin familj och en bättre placering utmed gångar eller nära entréerna. Köpegravarna anlades ofta med grusbäddar och stenramar och senare även häckomgärdningar. Andra begrävdes kostnadsfritt utmed den så kallade allmänna linjen. Där gravsattes man tätt i en kronologisk ordning allt eftersom dödsfallen inträffade. Man begrävdes således oberoende om ens man eller hustru eller övrig familj låg på annan plats. Gravvårdarna var oftast små, oansenliga och inte särskilt varaktiga. Indelningen av kyrkogården mellan köpegravsområde å ena sidan och allmänt område å den andra speglade ett socialt uppdelat samhälle.

Trädkransen utefter kyrkogårdens yttre begränsningar introducerades först på städernas begravningsplatser, men nådde under 1800-talets slut även allt fler landsortskyrkogårdar. Då introduceras också de typiska sorgeträden med ett hängande växtsätt. I början av 1900-talet planlades även kyrkogårdarna på landsorten i kvarter med symmetriskt lagda gångar, grusbäddar på gravarna och välklippta häckar eller stenramar runt om.

På 1920-talet började en ny typ av begravningsplats att anläggas – skogskyrkogården. Dessa präglas av friväxande och naturligt förekommande träd, såsom gran, tall och björk. Endast sällan eller i begränsad omfattning används planterade och kultiverade träd. En av de tidigaste i landet var skogskyrkogården i Skillingaryd från 1922.

Vid 1900-talets mitt var kyrkogårdarna särskilt utvecklade, men nu inleddes en period av förenkling och rationalitet. Företeelsen med allmänna linjen levde kvar till mitten av 1900-talet, men upphörde officiellt 1964. Samtidigt började man av rationella skäl ta bort stenramar, häckomgärdningar och grusbäddar för att ersätta det med mer lättskötta gräsmattor. Den sociala utjämningen av ståndssamhället avspeglades på kyrkogårdarna genom allt mer enhetliga gravvårdar utan titlar och oftast i ett liggande format.

Från och med 1980-talet blev gravvårdarna återigen mer individualiserade. Idag ser vi en mångfald olika former på gravstenar

Åsenhöga ödekyrkogård (Gnosjö kommun). På denna kyrkogård är mycket av den ålderdomliga, ängsligande karaktär, som varit vanlig i äldre tid bevarad.

På de mer påkostade köpegravarna var både gravvård och inhägnad omsorgsfullt utformade. Här ett exempel från Norra Solberga kyrkogård i Näsby kommun.

från liggande naturstenar till mer fantasifullt utformade vårdar. Den ökade individualiseringen under 1900-talets slut speglas också genom de många olika begravningsformer som idag erbjuds. Förutom kistbegravning och urngravar med personliga vårdar, erbjuds också exempelvis minneslunder för aska som grävs ner anonymt utan plats för namn, men med gemensam plats för blommor. Ett annat alternativ är askgravlunder, där den plats var och en begravts på markeras.

Tre vanliga gravvårdstyper

Det finns en stor variation vad gäller gravvårdarnas utformning, men här presenteras tre typer som är särskilt vanliga.

Från det sena 1800-talet fram till 1920-talet var det vanligt att köpegravar förseddes med påkostade vårdar med stående format.

På kyrkogården i Ingatorp (Eksjö kommun) kan man uppleva den allmänna linjens gravområde med små anspråkslösa vårdar tämligen intakt.

Det kunde vara högresta bautastenar, obelisker och liknande. Dessa vårdar restes ofta över samhällets övre skikt och inte sällan är de försedda med både titel, namn, årtal, hemvist och ett bibelcitat. Vårdar av denna typ är ofta påtagligt karaktärskapande och betydelsefulla i kyrkogårdsmiljön. De kan också ha ett konstnärligt värde.

I kontrast till de mer påkostade gravvårdarna finns de mindre stenarna, som restes inom den allmänna linjen. Dessa har ofta en rektangulär form utan utvecklad utsmyckning. Texten är ofta lakonisk – förnamn, ofta men inte alltid efternamn, hemvist och årtal. Dessa enkla vårdar är i sig inte iögonfallande, men berättar ändå om en viktig del av det äldre gravskicket och samhällets hierarkiska organisation.

Tiden efter andra världskriget medförde en långtgående förändring av gravvårdarna, som samtidigt skapade en likriktning. Stenarna tillverkades maskinellt och det fanns ofta en standardiserad uppsättning symboler som kunde tillföras och kombineras. Kyrkogårdsmiljöer som domineras av dessa stenar kan naturligtvis

Ett exempel på en gravvård från 1960-talet på begravningsplatsen i Aneby.

också ha ett kulturhistoriskt värde, men då är det i regel inte de enskilda vårdarna som är intressanta utan snarare helheten.

Lagstiftning

Kulturvärden på kyrkogårdar skyddas såväl i kulturmiljölagen som begravningslagen. Här nedan följer utdrag som har bäring på förvaltningen av kyrkogårdarnas kulturvärden.

Kulturmiljölagen (1988:950)

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön.

Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.

Bestämmelserna i denna lag syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. Lag (2013:548).

4 kap. Kyrkliga kulturminnen

1 § Kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Begravningsplatser

11 § I vården av en begravningsplats skall dess betydelse som en del av vår kulturmiljö beaktas. Begravningsplatserna skall vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas eller förvanskas.

12 § Begravningsplatser enligt detta kapitel är sådana områden eller utrymmen som avses i 1 kap. 1 § begravningslagen (1990:1144). Bestämmelserna om begravningsplatser omfattar också sådana byggnader på begravningsplatsen som inte är kyrkobyggnader samt fasta anordningar såsom murar och portaler. Lag (1990:1146).

13 § I fråga om en begravningsplats som anlagts före utgången av år 1939 krävs tillstånd av länsstyrelsen

1. för att utvidga eller på något annat sätt väsentligt ändra begravningsplatsen,
 2. för att där uppföra någon ny byggnad eller fast anordning eller riva eller väsentligt ändra befintlig byggnad eller fast anordning.
- Länsstyrelsen får ställa de villkor för tillståndet som är skäligen hänsyn till de förhållanden som föranleder ändringen. Villkoren får avse hur ändringen skall utföras samt den dokumentation som behövs. Lag (1999:304).

Väsentliga förändringar kan innebära till exempel ändring av omgärdning, trädplanteringar, större omplaneringar av gravkvarter, ändringar i gångsystem och dess beläggning, nya belysningsinstallationer.

Begravningslag (1990:1144)

7 kap. Gravrätt

Gravanordningar m.m.

25 § Gravplatsen får förses med gravanordning, om det inte strider mot vad som är avsett att gälla för den del av begravningsplatsen där gravplatsen är belägen.

26 § Gravrättsinnehavaren bestämmer gravanordningens utseende och beskaffenhet. Detsamma gäller gravplatsens utsmyckning och ordnande i övrigt. Upplåtaren får dock besluta de begränsningar i gravrättsinnehavarens bestämmanderätt som är nödvändiga för att tillgodose en god gravkultur.

Gravrättens upphörande

37 § Om en gravanordning har tillfallit upplåtaren och den är av kulturhistoriskt värde eller av något annat skäl bör bevaras för framtiden, ska upplåtaren om möjligt lämna kvar den på gravplatsen. Om gravanordningen ändå måste föras bort från gravplatsen, ska den åter ställas upp inom begravningsplatsen eller på någon annan lämplig och därtill avsedd plats. Ytterligare föreskrifter om hänsynen till kulturmiljöarbetets intressen finns i kulturmiljölagen (1988:950). Lag (2013:552).

Ibland uppstår frågan om ansvar och skydd för en enskild gravvård. Så länge gravrätten inte gått ut ägs gravvården m.m. av gravrättsinnehavaren. När gravrätten gått ut övertas ansvaret av upplåtaren, vilket oftast är pastoratet. Om gravvården således står kvar på den tillhörande graven ger begravningslagen ett skydd. Om gravvården däremot flyttas till en annan plats på kyrkogården eller förvaras i kyrkobyggnaden kan det vara aktuellt att föra in den i kyrkans inventarieförteckning.

Allmänna skötselråd

Grunden för skötseln av kulturhistoriskt värdefulla gravvårdar är att de inte skadas, utan ges en så lång livslängd som möjligt. De förebyggande åtgärderna är väsentliga och kan motverka uppkomsten av skador genom till exempel mekanisk åverkan, biologisk påväxt och väder.

Vid rengöring och reparation av vårdar av mjukare bergarter (kalk- och sandsten) och järn som är över 100 år gamla bör konservator för sten respektive metall kontaktas för rådgivning eller åtgärd.

En orsak till skador är mekanisk åverkan genom trädgårdsfordon och andra redskap. Varsamhet vid gräsklippning minimerar risken för sprickor och bortfall av material.

En annan orsak är nederbörd och biologisk påväxt av lavar, alger och mossor. Dessa gynnas av att en sten står skuggigt och fuktigt. Liggande hällar och stående vårdar av mjuk bergart som kalk- och sandsten är särskilt känsliga för vådrets makter. På vintern tränger fukt in i sprickor och vidgar dessa och spränger till slut bort stenmaterial. Detta kan på sikt helt radera ut en inskription eller relief. Därför är det viktigt att hålla till exempel hällar rena från löv och grenar. Känsliga vårdar och hällar av hög ålder kan med fördel ges en skyddsklädsel eller täckning permanent eller under vinterhalvåret för att motverka frostsprängning.

Vårdar och gravstaket av järn är en kategori för sig, som kräver kontinuerligt underhåll. Vid ommålning befrias metallen från rostbeläggning med stålborste. Därefter grundas järnet med mörja och slutstrykes med linoljefärg. Lagningar bör anförtros åt hantverkare eller konservator med erfarenhet av järnslagningar.

Rostande förankringsjärn och dubbar är en annan vanlig orsak till skador. När järnet rostar och utvidgar sig så sprängs stenen. Ett viktigt arbete är därför utbyte av beslag och dubbar av järn mot rostfritt stål.

Rengöring av vårdar kan ha olika syften. Ofta sker det i första hand av estetiska skäl. Som regel bör den på kulturhistoriskt värdefulla vårdar vara motiverad av hänsyn till att påväxt riskerar stenens fortbestånd (kalk- och sandsten) eller för att förbättra förståelsen av objektet och kunna tolka och uppleva inskriptioner eller utsmyckningar. Enklare rengöring kan göras med ljummet vatten med liten tillsats av såpa eller diskmedel och med mjuka borstar som inte repar. Lämplig tid för detta är tidig vår och sen höst då exempelvis lavar är mer aktiva och mjuka då. Vårdar av hårdare bergarter som granit kan rengöras med högtryckstvätt, men endast där inte förgyllning och dekorationer kan skadas. Vårdar med mycket högt kulturhistoriskt värde och påtaglig skadebild (pågående bortfall av stenmaterial eller sprickor) bör rengöras av konservator.

Marschaller och stearinljus kan avsätta sot eller stänk på gravvårdarna. Detta kan förebyggas genom att exempelvis använda lämpliga hållare.

Biologisk påväxt, troligen rödalger, på en gravvård på Villstads kyrkogård i Gislaveds kommun.

Kalksten har en förmåga att spjälka sig och spricka. Denna sten på Forserums kyrkogård i Nässjö kommun kräver insatser av en stenkonservator.

Den nya sockengemensamma kyrkan byggdes på sockengränsen 1876–78.

Lannaskede-Myresjö kyrka och kyrkomiljö

Lannaskede och Myresjö socknar ligger på det småländska höglandet, i det forna Njudungs folkland. Myresjö är en relativt liten socken, dominerad av skogsbygd, i söder tämligen höglänt. I nordväst utgör en stor myrmark gräns. Fram till en reglering 1865 så fanns här den sjö som gett socknen dess namn, vilket i skrift är belagd sedan 1290. Fornlämningar visar att bygden varit bebodd sedan stenåldern. Genom socknen går landsvägen mellan Vrigstad och Vetlanda. Fram till 1900-talets pastoratsregleringar var Myresjö en moderförsamling med Lannaskede som annex. Under 1700-talet så gällde åkerbruk och boskapsskötsel som de största näringarna. I socknen finns de gamla säterierna Bjädesjö och Bjädesjöholm med anor från 1600-talet. Den gamla kyrkbyn ligger i socknens nordvästra del, vid östra sidan av Myresjömossen, ursprungligen en sjöstrand. Med sammanslagningen av Lannaskede och Myresjö kyrkor 1876 kunde man tänka att sockencentrumet skulle förskjutas till den nya kyrkplatsen vid sockengränsen. Men så skedde inte. Med dragningen av Vetlanda-Sävsjö järnväg 1885 fick Myresjö en station vilket starkt bidrog till att flera sågverk kom att etableras i byn kring förra sekelskiftet. 1925 startades tillverkning av monteringsfärdiga trähus, sedermera AB Myresjö-Hus. Med denna storindustri utvecklades den gamla kyrkbyn till en mindre tätort.

Lannaskede socken är liten men långsträckt med kuperad terräng. Bebyggelsen är samlad i den västra delen, kring Linneåns uppodlade dalgång. Den östra hälften domineras av närmast obefolkad, höglänt skogsbygd med inslag av mossmarker. Jordbruksmarken är mager och stenig. Antalet fornlämningar är få och främst från järnåldern. Ortsnamnet är belagt sedan 1314. I socknen finns två gamla säterier med anor från medeltiden: Rosenholm som ägts av

Sockenstugan är samtida med kyrkan och ligger mitt för kyrkogårdens huvudentré.

bl.a. släkterna Rosenquist och Linnerhielm samt Trishult som bl.a. ägts av familjen Gyllenpamp. Den gamla kyrkbyn ligger i socknens nordvästra del. Sockencentrumet är idag flyttat österut till stations-samhället Landsbro, ursprungligen Broby by. Stationssamhället växte fram efter att järnvägens anlagts 1885 och utvecklades till centrum för träindustri med bl a det ännu livaktiga AB Borohus. I socknen upptäcktes på 1700-talet en hälsokälla som ledde till anläggandet av en kuranstalt som fortlevde en god bit in på 1900-talet.

Lannaskede-Myresjö kyrka, som uppfördes 1876-78, ligger precis på gränsen mellan de båda socknarna, på nordsluttningen av den s.k. Hjälmåkrahöjden. Denna uppodlade åsrygg ligger i ett kuperat skogsområde, genomskuret av den gamla landsvägen. Kyrka och kyrkogård ligger sydost om vägen med den gamla sockenstugan, numera församlingshem, på motsatt sida. Denna är en timmerbyggnad i två våningar samtida med kyrkan och klädd med rödfärgad liggande och stående fasadpanel samt sadeltak med takutsprång och dekorsågat listverk i takfoten och tvåkupigt lertegel. Öster om sockenstugan finns en asfalterad parkeringsyta. Öster om kyrkogården står en ekonomilänga från 1993 med rödfärgad locklistpanel och tegeltäckt sadeltak. Några spridda gårdar och villor finns i närområdet, men annars ligger kyrkan enskilt.

Kyrkan ligger med koret åt öster relativt centralt placerad på den ursprungliga delen av kyrkogården. Koret befinner sig i Myresjö socken och tornet i Lannaskede. Kyrkans arkitektur är typisk för det sena 1800-talets stilblandning med drag av både nygotik och nyklassicism. Kyrkan består av ett långhus med fullbrett kor och smalare polygonal absid och resligt torn med smal spira. Fönstren har en dekorativ rundbågig nygotisk form. Nord- och sydentréerna har utkragande portalomfattningar med spetsbågiga gavlar krönta med kors.

Lannaskede-Myresjö kyrka 1902 i vyn från söder. Trädkransen som sannolikt planterades när kyrkogården anlades 1878 har ett ungt trädbestånd. Vid denna tidpunkt verkade kyrkogården ännu sakna en mer ordnad struktur och hade enbart ett fåtal gravvårdar.

Kyrkogårdens historia

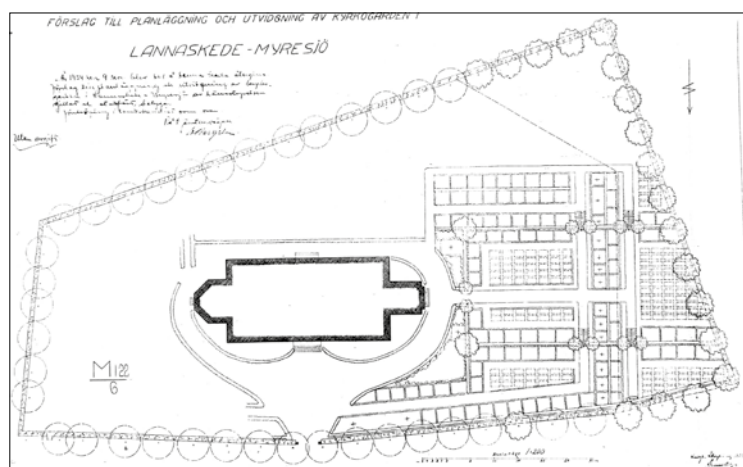
Efter beslut om sammanbyggnad av Lannaskede och Myresjö socknars bristfälliga medeltidskyrkor uppfördes kyrkan av gråsten 1876–78 på gränsen mellan de båda socknarna. Själva kyrkogården anlades först 1878 med ringmur i kilad natursten och påförda jordlager. Sannolikt planterades även trädkransen av lönn samtidigt. Möjligen anlades även planen med grusgångar och kvarter initialt men det skulle dröja till in på 1900-talet innan gravkvarteren fick en mer ordnad struktur. Utifrån ett flygfoto från 1940-talet framgår att kranskvarteret och kvarteret söder om kyrkan var avsatt för köpegravar medan kvarteret öster om kyrkan nyttjades för allmänna gravar. Kvarteren kantades med låga häckar mot gångarna. Socken känslan var fortsatt stark och seden att de döda från Myresjö begravdes på den östra delen av kyrkogården (=mot Myresjö) och de döda från Lannaskede på den västra sidan tillämpades fortfarande 1949. Det dröjde knappt femtio år innan kyrkogården ansågs vara för liten och 1933 togs ett förslag till utvidgning fram av trädgårdskonsulenten Gunnar Berge, Alnarp. Efter kritik från flera myndigheter arbetade Berge om förslaget 1934 och utvidgningen genomfördes 1935 mot väster. I samband med detta flyttades den västra kyrkogårdsmuren och den västra delen av trädkransen togs ned. Samtidigt omgestaltades kyrkogårdsdelen väster om kyrkan och hela området fick en enhetlig utformning.

Flygfoto över kyrka och kyrkogård 1947. Kvarteren väster om kyrkan har tagits i anspråk, enligt planen från 1935, med häckomgärdade grusgravar. Öster om kyrkan finns allmänna linjengravar i fyra rader.

Den kraftigt sluttande marken i denna del medförde att marken fick terrasseras i tre avsatser.

Ett bårhus uppfördes 1953 efter ritningar av arkitektfirman Johannes Dahl i Tranås. Ytterligare en utvidgning gjordes 1973 på ett triangulärt, tidigare förvärvat område i söder. Förslaget upprättades av trädgårdsarkitekt Lars Erlandson, Huskvarna. År 2000 upprättades en trädvårdsplan av Per-Ola Lewander. I den äldre trädkransen fick några av de hundraåriga lönnarna avverkas. Nya lönnar planteras på norra och östra sidorna. I förslaget ingick även att avverka två av de nio tujaträden samt att ta bort kalkstensbälggning framför den norra entrén. 2002 inrättades en minneslund enligt ritningar av Lennart Midström, Holsbybrunn. I lunden anlades en markutsmyckning/gång av storgatssten i form av ett kors.

Förslag till planläggning och utvidgning av gamla kyrkogårdens västra del upprättat 1934 av Gunnar Berge, Alnarp. Förslaget omarbetades så att enskilda gravar enbart kom att förläggas till den västra utvidgade delen.

Kyrkogården präglas idag av stora sammanhängande gräsytor samt avsaknaden av rygghäckar.

Beskrivning av kyrkogården idag

Allmän karaktär

Lannaskede-Myresjö kyrkogård består av två inbördes olika delar. I norr, invid landsvägen, finns den äldre delen som fick sin nuvarande utsträckning 1935 då kyrkogården utvidgades något åt väster. Denna del är trapetsoid med kyrkan placerad något åt öster. Marken sluttar åt norr, framför allt i delen väster om kyrkan, vilken därför har terrasserats. Gravarna är placerade i enkla eller dubbla rader som helt saknar rygghäckar. Gravraderna är i huvudsak orienterade så att vårdarna vänder sig emot kyrkan. Grusgravar med häckomgärdningar har sedan 1960-talet rationaliserats bort och kvarteren består idag uteslutande av gräsytor. I söder finns den nya kyrkogården som innefattar hela utvidgningen från 1973, då kyrkogården i det närmaste fördubblades i storlek. Den nya delen är triangulär med basen sammanfogad med den gamla kyrkogårdsdelen. Hela kyrkogården sluttar åt väster och den har terrasserats. Mellan varje terrass finns trappor. Mellan de båda kyrkogårdsdelarna finns den gamla kyrkogårdsmuren, en grusväg och en idegranshäck.

Omgärdning

Gamla kyrkogården omgärdas av en kallmur av kilad natursten. Nordöst om kyrkan fungerar den som stödmur. I öster finns ingen avgränsning mot marken utanför kyrkogården. Den nya kyrkogården i söder omgärdas av en idegranshäck.

Framför kyrkogårdsmuren åt norr finns upplagen till bänkar kvar. Här samlades församlingen förr inför gudstjänsten varje söndag.

Grinden vid huvudentrén har en rik och tidstypisk utformning. Utförandet tyder på att den är tillverkad vid någon mekanisk verkstad.

Ingångar

Kyrkogården har fyra ingångar, tre till den gamla kyrkogården och en till den nya. Mellan kyrkogårdsdelarna finns två öppningar. Huvudingången finns i norr på den gamla kyrkogården ut mot landsvägen. Den har en sirligt utformad nygotisk smidesgrind mellan grindstolpar i granit. De övriga ingångarna är försedda med granittrappor och saknar grindar.

Vegetation

Kring den äldre kyrkogården växer en trädkrans av äldre lönnar. Längs utvidgningen i väster är lönnarna planterade på 1930-talet och därmed yngre. Mot den nya kyrkogården i söder har en sektion av trädkransen tagits bort. Invid ringmuren, på ömse sida om bårhuset växer två äldre askar. På kyrkogården finns en del vegetation vilket ger kyrkogården en viss parkkänsla. Väster om kyrkan finns symmetriskt planterade tuktade almar och pelarekar. I terraseringsmurarna växer ormbunke. Entrén till bårhuset avskärmas av en tujahäck. På delen öster om kyrkan växer en tuja, ett sorgeträd i form av hängalm och en avenbokshäck. Karaktären på den nya kyrkogården definieras i hög grad av kraftiga idegranhäckar som omgärdar kvarteren. Kyrkogårdsdelen omgärdas av en trädkrans av alm. I kvarteren växer små lundar av figurklippt lönn.

Gångsystem

Grusgångssystemet på kyrkogården är till stora delar förändrat jämfört med det ursprungliga. Systemet av huvudgångar kvarstår till sin huvudsakliga del. I den västra delen lades de till viss del om 1935.

Gravvårdstyper

Den dominerande gravvårdstypen är efterkrigstidens låga typ av tämligen enhetlig form och storlek. Formen är som regel rektangulär och stram. På gamla kyrkogården finns ett inslag av äldre och mer resliga former. Där återfinns det tidiga 1900-talets bautastenar och obeliskformer, liksom mellankrigstidens utbredda gavlar med tillhörande stenram. Huvudsakliga materialet bland vårdarna är granit, främst svart eller grå. Ytan kan vara helt eller delvis polerad, med eller utan dekor.

Byggnader

Ett bårhus uppfördes 1953 efter ritningar av arkitektfirman Johannes Dahl, Tranås. Bårhuset är en mindre rektangulär byggnad med slätputsade fasader avfärgade i ljus grått. Grunden är mörkgrå. Sadeltaket är täckt med enkupigt lertegel och porten i norr har en enkel omfattning av kalksten. Ovanför denna finns ett kors i relief.

Kyrkogårdsmuren anlagd av kilad sten 1878 med bevarad trädkrans av lönn på norra och östra sidorna.

Väster om kyrkan finns ett enhetligt bestånd av mellan- och efterkrigstida vårdar.

Bårhuset från 1953 är utformat i stram modernism med drag av nyklassicism.

1935 utvidgades kyrkogården åt väster. Den enhetliga karaktären är resultatet av trädgårdskonsulent Gunnar Berges plan för hela kyrkogårdsdelen väster om kyrkan.

Beskrivning av kvarter

Kvarter A och B

Allmän karaktär

Kvarter B upptar området väster om kyrkan medan kvarter A motsvarar den översta terrasseringen i den sydvästra delen av kyrkogården. Denna del omgestaltades 1935 efter plan upprättad av Gunnar Berge, Alnarp. Kvarter B och den nordligaste delen av kvarter A är genomförd enligt förslaget och har erhållit en väl sammanhållen utformning. Gravvårdarna är nästan uteslutande från perioden 1935–1960 vilket bidrar till det homogena intrycket. Området slutar kraftigt mot norr och har därför terrasserats i tre avsatser med två stödmurar i kallmurad natursten. Gravkvarteren är rätvinkligt indelade och den äldre strukturen i form av kransgången och huvudgång i kyrkans mittaxel ligger kvar och har kompletterats med flera rätvinkliga gångar. I gångarna mellan terrassernas nivåer finns trappor av huggen gråsten. Det äldre kranskvarteret längs kyrkogårdsmuren i norr och väster har kompletterats med en pendang av familjegravar i öst-västliga rader åt söder. Gravkvarteren på ömse sidor om mittgången från kyrkans entré upptas av familjegravar i dubbla nord-sydliga rader. I den västligast delen, vilken avsatts för enskilda gravar, är gravbeståndet mer uppblandat. Karaktären med småskaliga och tätt placerade gravvårdar går fortfarande till viss del att urskilja. Inom gravkvarteren är samtliga interngångar

En typisk familjegrav från 1930-talet är P J Zeilons grusgrav med gavelvård och stenram i integrerad utformning. Bestämmelser om maxhöjd på gravvårdar drev fram de låga breda formerna.

Den södra delen av kvarter A har tagits i anspråk först under 1900-talets senare hälft.

igenlagda. Likaså kvarstår idag enbart ett fåtal gravar med grusbäddar och stenramar, varpå kvarteren i huvudsak upptas av gräsytor. Kyrkogårdsdelen klassicistiska intryck understryks av figurklippta och symmetriskt planterade almar och pelarekar.

Kvarter A består av en sammanhängande gräsyta utan terraseringar och grusgångar. Den nordligaste delen ingår i 1935-års omläggning och beskrivs ovan. Resterande del har tagits i anspråk först under 1900-talets senare hälft och består av enkla öst-västliga gravrader. Invid bårhuset i kvarterets sydöstra hörn finns några äldre gravvårdar som ursprungligen varit vända mot öster och haft häckomgärdningar och grusbäddar. I senare tid har grusbäddarna lagts igen. Samtidigt har gravvårdarna vänts åt norr och på så sätt infogats i kvarterets övriga struktur.

Gravvårdstyper

Beståndet av gravvårdar inom den omgestaltade kyrkogårdsdelen är nästan uteslutande från mellan- och efterkrigstiden. Bland familjegravarna finns många exempel på 1930-talets breda former med flyglar, ofta i ljus granit och med volutformade krön. Dessa har hört samman med grusbädd och stenram och har erhållit ett något stympat uttryck när dessa element tagits bort. Endast två grusgravar finns bevarade intakta, den över handlanden P J Zeilons familj och den över Arvid Carlssons familj. Talrika är 1940- och 1950-talens gravvårdar med mer rektangulära former och en blandning av modernism och klassiserande stildrag, ofta i finhuggen svart granit. Praktfulla exempel återfinns bland dessa, såsom vid Fabrikör Gunnar Rosbrants grav och vid Hjalmar Ottossons familjegrav. I kvarterets västligaste del finns en handfull mindre liggare i svart granit, typiska för allmänna gravar under 1900-talets förra hälft. Några enstaka äldre gravar finns kvar från tiden före 1935, samtliga typiska för det tidiga 1900-talets resliga statusmarkörer. Vården i svart granit över ägaren till Årydströms kvarn- och sågägaren

Disponenten Karl Johanssons familjegrav är ett exempel på efterkrigstidens gravvårdskonst.

Familjegraven över orgelbyggaren C A Johansson och komministern Josef Carler har höga personhistoriska värden.

Anders Gustav Rundblad, står kvar med avvikande placeringen i kvarter B. I en samlad grupp i närheten av bårhuset står gravvårdarna efter den välrenommerade orgelbyggaren C A Johansson och sonen Josef Carler som var komminister i församlingen. Ytterligare en hjulkorsformad vård från tidigt 1900-tal är den över C F Johansson.

Ett flertal vårdar har titlar som återspeglar historiskt viktiga näringar under både det förindustriella och industriella skedet i trakten. Titlar som hyvelmästare, kvarn, och sågägare, smedmästare, fabrikör och torvmästare förekommer.

Kulturbeskrivning och karaktär

Kvarter B har både en sammanhållen gestaltning och ett ovanligt enhetligt gravvårdsbestånd från mellan- och efterkrigstiden. Av stor vikt för karaktären är terrasseringsmurarna, bevarade grusgångar och de symmetriskt planterade träderna. Eftersom gravvårdsbeståndet i hög grad bidrar till det enhetliga intrycket föreslås en sektion bevaras, den på södra sidan om mittgången (se rödmarkering på gravkarta). De återstående gravvårdarna vid de enskilda gravarna i den västligaste sektionen, är av socialhistoriskt intresse. Dessutom återspeglar dessa intentionerna i 1935-års kyrkogårdsplan. Många av gravvårdarna speglar gravvårdskonstens utveckling under perioden 1930–1960. Några vårdar har dessutom en hög konstnärlig kvalitet. Ursprungligen har flera familjegravar haft grusbäddar, idag återstår endast tre, vilka därmed är desto viktigare att bevara. Många av gravvårdarna uppvisar titlar som berättar om Landsbros och Myresjöes historia som industriorter och stationssamhällen. Dessa är viktiga att bevara på plats.

Sektion med enhetligt gravbestånd söder om mittgången i kvarter B.

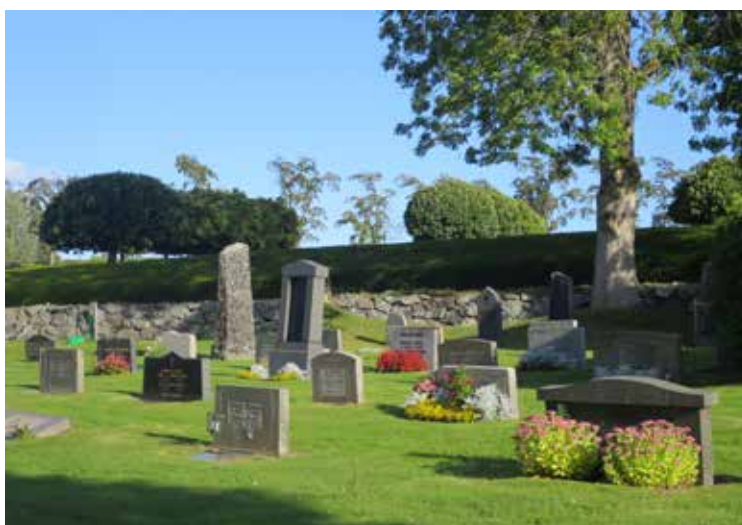

Trots en omläggning av vissa delar i senare tid kvarstår karaktären av högreståndskvarter med flertalet resliga och påkostade vårdar från förra sekelskiftet.

Kvarter C

Allmän karaktär

Nämnda kvarter upptar den södra sidan om kyrkan. Karaktären är något disparat. Kvarteret har initialt, vid ingången av 1900-talet tagits i anspråk som kyrkogårdens finkvarter med en dominans av högreståndsgrovar. Flertalet av dessa kvarstår idag och har samtliga östlig riktning men saknar placering i tydliga gravrader. Högreståndsgrovarna är samlade i kvarterets södra del. Norra delen har omdanats på 1930-talet med familjegravar i enkla öst-västliga rader. Närmast kyrkan vänder sig grovarna mot en numera igenlagd

I den nordvästra delen av kvarteret är gravbeståndet mer uppblandat.

Vården vid stationsinspektör Sven Edvard Svenssons familjegrav är en av flera stenblocksformade vårdar i svart granit i samma kvarter.

grusgång. I kvarterets sydvästra hörn finns ett fåtal familjegravar, från tidigt 1900-tal, vilka varit ordnade i dubbla nord-sydliga rader men har senare vänts och inordnas i den nya strukturen. Kvarteret består idag av en sammanhängande gräsyta efter att samtliga grusgångar och merparten av grusbäddarna lagts igen.

Gravvårdstyper

Områdets äldsta vårdar utgör högreståndsvårdar i en monumental storlek. Samtliga utgör exempel på det tidiga 1900-talets påkostade stenvårdar, med syfte att markera status och ståndstillhörighet. Till de mest anslående hör de båda vårdarna över Carl Henrik och Alexis Nordenskjölds söner till löjtnanten Anton Mauritz Nordenskjöld, båda bautastenar i svart granit med blankpolerad framsida. Ett flertal vårdar av samma typ som de Nordenskjöldska, om än i mindre skala, förekommer däribland den över stationsinspektorn Sven Edvard Svensson och hans familj från 1918. Kvarterets enda kvarvarande grusgrav är hemmansägaren Alfred Samuelssons familjegrav med en högreståndsvård i svart granit med tempelgavelform. En motsvarande vård finns över grundaren till Borohus, Emil Johansson, vilken troligen sekundärt har vänts. Flera kyrkoherdar har valt att gravläggas vid kyrkans södra sida. Den äldsta är Johan Peter Wilhelm Ericssons gravvård från 1886, även den ett granitblock med polerad framsida. Här finns även kyrkoherden Johan Nilssons med makan Charlottes gravvård från 1919. Denna är nationalromantisk i sitt formspråk, med ett råkluvet stenblock i ljus granit med polerad inskriptionstavla.

Kulturbeskrivning och karaktär

Södra delen av den äldre kyrkogården har en utpräglad högreståndskaraktär genom sina enskilda gravar med påkostade vårdar från 1900-talets första decennier. Framstående familjer från samhällets övre skikt har valt sina gravplatser inom detta kvarter på kyrkans södra sida. Resliga bautastenar och andra vårdtyper ger kvarteret en prägel av det tidiga 1900-talets kyrkogårdsideal. Karaktären har dock förändrats något i och med omläggningen med gravrader i avvikande riktning på 1930-talet men även genom att grusytor konsekvent slopats under 1900-talets senare del. Endast en grusgrav med stenram kvarstår, vilken därmed är viktig att bevara som exempel det äldre gravskicket. Vårdar med titlar som trävaruhandlare, stationsinspektör och fabrikör minner om Myresjö och Landsbros utveckling som stationssamhällen båda med storföretag inom kataloghustillverkningen.

Mittkvarteret öster om kyrkan har en indelning typisk för allmänna gravkvarter med familjegravar mot grusgången i väster. Den typiska karaktären med tätt placerade enkla gravvårdar i de inre delarna har dock gått förlorad.

Kvarter D

Allmän karaktär

Kvarteret öster om kyrkan upptas av ett kranskvarter och ett rektangulärt kvarter i vilket grusgången omkring kyrkan bryter in. Kranskvarteret upptas av familjegravar från 1910- och 1920-talen uppblandade med senare gravar. De förnämsta gravarna är placerade i anslutning till kyrkogårdens båda entréer. Gravarna i kranskvarteret vänder sig i allmänhet mot grusgången med undantag av två vårdar vid den östra kyrkogårdsentrén som istället har en östlig riktning. Mittkvarteret var initialt avsatt för allmänna gravar. Gravarna är ordnade i enkla rader vända mot kyrkan i väster. Undantaget är de båda genomgående gravraderna åt väster där gravarna istället vänder sig mot en numera igenlagd grusgång. Längs grusgången i väster finns ett antal familjegravar från 1920-talet. Just förekomsten av familjegravar längs kanterna av allmänna kvarter är ett generellt drag hos 1800-talets mer ordnade kyrkogårdsanläggningar. Båda kvarteren upptas i sin helhet av sammanhängande gräsytor. Vegetationen begränsas till en tuja, en avenbokshäck och ett sorgeträd, sporadiskt utplacerade i mittsektionen.

Gravvårdstyper

I kranskvarteret finns ett antal resliga stenvårdar från förra sekelskiftet uppblandade med efterkrigstida och sentida låga vårdar.

Familjegravar med påkostade vårdar från förra sekelskiftet i anslutning till kyrkogårdsentrén i nordost.

Godsägare F P Svenssons grusgrav har en sammanhållen utformning i 1910-talets stadiga nyklassicism.

Direktören vid Kosta glasbruk C G Fogelbergs grav har en monumental utformning i 1920-talsklassicism.

I mittkvarteret öster om kyrkan finns endast enstaka allmänna linjengravvårdar kvar.

De mer framträdande vårdarna är samlade i grupper i anslutning till kyrkogårdens entréer. De bidrar här genom sin storlek och påkostade utformning till en sekelskiftesmässig karaktär. Här finns flera gravar över personer som haft stor lokalhistorisk betydelse som politiker eller med andra förtroendeuppdrag i lokalsamhället. En grav med hög konstnärlig kvalitet är godsägarens F. P. Svenssons grusgrav från 1917 med massiv gavelvård och stenram i ljus finhuggen granit. I kranskvarterets östra och södra delar är vårdarna generellt mer anspråkslösa, flertalet utgör exempel på det tidiga 1900-talets gravvårdskonst i svart polerad granit. I mittkvarteret har merparten av allmänna linjenvårdarna försvunnit och ersatts av vårdar från 1900-talets senare hälft. Endast 8 stycken allmänna gravvårdar kvarstår. Dessa vårdar är från perioden 1916 till 1934 och typiska i sin småskalighet och enkla utformning. Bland familjegravarna i den västra delen framträder den unikt utformade familjegraven över direktören vid Kosta glasbruk Carl Gottwald Fogelberg från 1922. Livstenen omfattas av en tempelgavel och har infällda kopparmedaljoner med porträtt i relief. Till graven hör även ett sorgeträd.

Kulturbeskrivning och karaktär

Kvarteret med allmänna gravar har med sitt nuvarande, kraftigt uppblandade, bestånd av gravar förlorat sin ursprungliga karaktär. De fåtal allmänna linjengravar som kvarstår är värdefulla eftersom de vittnar om kvarterets forna funktion. Den typiska indelningen med mer påkostade familjegravar mot grusgången i väster går fortfarande att urskilja och är därmed viktig att slå vakt om. Kranskvarterets grupper av resliga och påkostade gravvårdar från förra sekelskiftet, i anslutning till kyrkogårdens entréer, följer en vanligt förekommande planstruktur och har även en karak-

tärsskapande verkan. Den Fogelbergska familjegraven har liksom grusgraven tillhörande godsägare F P Svensson höga konstnärliga värden. Grusbädden till den sistnämnde graven är viktigt att bevara som exempel på ett försvinnande gravskick. Gravarna över de tre nämndemännen i anslutning till kyrkogårdens huvudentré är av lokalhistoriskt intresse. Titlar som smedmästare, handlanden och hemmansägare avspeglar den historiska utvecklingen i Lannaskede och Myresjö under industrialismens tidiga skede.

Nya kyrkogården

Allmän karaktär

Nya kyrkogården innefattar hela utvidgningen från 1973. Den är ett triangulärt område i söder med terrasseringar och idegranshäckar. Varje terrass avgränsas av spirehäckar och lönn. Nya kyrkogården är till större delen oanvänd.

Gravvårdstyper

Samtliga vårdar är från 1974 och framåt vilket tydligt speglas i deras moderna utformning.

Kulturhistorisk bedömning och karaktär

Kvarteret har en enhetlighet som är typisk för denna tid, med regelbundet placerade gravvårdar av liknande utseende i upprepade rader. Det kulturhistoriska värdet är främst kopplat till denna tidstypiska utformning och homogena regelbundenhet, karaktären är dock inte unik utan snarare mer typisk och är väl företrädd på många kyrkogårdar i landet.

På nya kyrkogården bildar de djupa häckarna en tydlig rumslighet

Uppställningsplatsen för gravvårdar tagna ur bruk

Söder om kyrkogårdsmuren har en uppställningsplats anordnats för gravvårdar som tagits ur bruk. Runt en innergård har sluttande ytor med singel anlagts på vilka gravvårdarna är placerade välordnat i liggande position. I beståndet finns 5 stycken gjutjärnskors från 1890-talet och 1900-talets första decennium. Dessa är av två typer: dels släta kors med treklöverformade ändar, dels genombrutna och rikt dekorerade kors. Därutöver finns ett mindre genombrutet gjutjärnskors från 1883, vars nedre del är avbruten och saknas. Övrigt bestånd utgörs av maskinhuggna äldre stenvårdar från 1890-talet och framåt, med en tyngdpunkt på 1900-talets förra hälft. En grupp med liggare finns placerade i en separat del och dessa utgör sannolikt allmänna linjenvårdar.

Kulturhistorisk bedömning

Gravvårdarna har förlorat en del av sitt kulturhistoriska värde i och med att de flyttats från sitt sammanhang på kyrkogården. Generellt är ofta äldre gjutjärnskors tillverkade vid något järnbruk i trakten och därmed som exempel på äldre lokal gravvårdskonst ett konsthistoriskt värde. Så är även fallet med järnkorsen från den berörda kyrkogården. Även om de äldsta stenvårdarna från 1890-talet är delar av en industriell produktion vid större stenindustrier kan de tillskrivas ett kulturhistoriskt värde utifrån att de idag börjar bli sällsynta. Vårdar med titlar har generellt sett ett lokalhistoriskt värde.

Kulturhistorisk bedömning av kyrkogården i dess helhet

Lannaskede-Myresjö kyrkogård anlades 1878 strax efter att den nya kyrkan stod klar, i det nya läget på gränsen mellan de båda socknarna. Ringmuren, trädkransen och smidesgrindarna kvarstår från anläggningstiden och ger en bild av en typisk landsortskyrkogård. Likaså bör huvuddragen i planstrukturen i kyrkogårdens äldsta del ha anlagts redan från starten. Denna struktur har förändrats både i samband med omgestaltningen av kyrkogårdens västra del och vid igenläggningen av grusgångar. Idag kvarstår trots allt systemet av huvudgångar förhållandevis intakt. Den ursprungliga sociala indelningen med separata kvarter för olika samhällsskikt går fortfarande att urskilja och är viktigt att slå vakt om. I kvarteret söder om kyrkan återfinns ett stort antal bautastenar och monumentala stenvårdar från förra sekelskiftet, sin tids statusmarkörer efter döden. Här finns även ett antal kyrkoherdegravar, vilka berättar om Lannaskede-Myresjös egenskap av moderförsamling i pastoratet. Även i kranskvarteret öster om kyrkan återfinns ett flertal resliga stenvårdar från förra sekelskiftet vilka medvetet har erhållit en framträdande placering i anslutning till kyrkogårdens båda ingångar. Ett litet antal av de äldre familjegravarna har bevarat sina grusbäddar.

dar, vilket en gång var ett dominerande inslag på kyrkogården. Dessa gravar speglar således ett försvinnande gravskick. Ett fåtal bevarade allmänna linjengravar i mittkvarteret öster om kyrkan står i kontrast till de resliga vårdarna i de intilliggande kvarteren och visar på den sociala skiktningen i såväl dåtiden samhälle som kyrkogårdsideal. Mycket av karaktären från förra sekelskiftet har dock gått förlorad efter stor uppblandning av nyare gravvårdar och igenläggning av interna gångar och grusbäddar inom kvarteren.

Kyrkogårdens västra del utvidgades och omgestaltades 1935 enligt Gunnar Berges planförslag. Denna del har en väl genomförd och enhetlig gestaltning och ger därmed en god bild av folkhemsmets kyrkogårdsideal. Strukturen med rätvinkliga kvarter, gravar i dubbla rader samt en indelning med familjegravar i östra hälften och enskilda gravar i den västra är tidstypisk och bär på kvardröjande drag från det tidiga 1900-talets kyrkogård. De symmetriskt planterade almarna och pelarekarna förstärker symmetrin. Det enhetliga intrycket förstärks av ett ovanligt sammanhållet bestånd av gravvårdar från mellan- och efterkrigstiden.

På en kyrkogård är det naturligt att gravvårdar och gravrätter ändras. Det är dock viktigt i den långsiktiga förvaltningen att vara uppmärksam på och beakta de olika delarnas skilda karaktärer och att gravvårdar från olika tider finns representerade. Äldre gravvårdar bidrar till upplevelsen av ett historiskt djup och ger en förståelse för kyrkogårdens tidigare utformning. Förekomsten av titlar på äldre vårdar ger en bild av en gången tids samhälle och även järnhanterings-, torvindustrins och trähusindustrins betydelse för de båda socknarna.

Att tänka på i förvaltningen av kyrkogården

- Kallmurar, smidesgrindar, grindstolpar, trädkrans, sorgeträd och grusgångar är väsentliga delar av den äldre kyrkogårdens utformning.
- Terrasseringsmurar, grusgångar och de symmetriskt planterade träden är väsentliga delar av området väster om kyrkan.
- Gravvårdar äldre än 1940 av betydelse för helhetskaraktären, med tidstypisk eller konstnärlig utformning eller med titlar bör bevaras på plats (se Urval av kulturhistoriskt värdefulla gravar). Grusgravar är viktiga att bevara intakta. Gjutjärnskors tagna ur bruk bör föras upp på kyrkans inventarieförteckning.
- I kvarteret väster om kyrkan bör nytillskott betraktas restriktivt och ske med hänsyn till helhetskaraktären.

Urval av kulturhistorisk värdefulla gravar

Klass 1

Avser gravplatser av mycket högt kulturhistoriskt värde, vilka skall bevaras utan förändringar. Värdet kan bestå av olika delar. Det kan vara personhistoriskt, konsthistoriskt, socialhistoriskt, teknikhistoriskt, lokalhistoriskt för att nämna några perspektiv. Ålder, representativitet, unicitet, miljöskapande verkan och kvalitet är förstärkande faktorer.

Klass 2

Gravplatser av högt kulturhistoriskt värde. Gravarna i denna grupp har antingen ett miljöskapande värde genom sin form och/eller material eller har ett värde knutet till personhistoria eller titel som berättar något om samhället under gången tid. Dessa gravar bör bevaras utan förändring, men det kan vara acceptabelt att återanvända en vård för att bibehålla en karaktär på en del av kyrkogården, eller flytta vården till en museal uppställning om det är personhistoria eller titel som är det intressanta.

Administrativa uppgifter

Jönköpings läns museums dnr:..... 2019-214
Beställare:..... Vetlanda pastorat
Inventering och rapportansvarig:..... Margareta Olsson
Rapportgranskning:..... Anders Franzén
Län:..... Jönköpings län
Kommun:..... Vetlanda kommun
Socken:..... Lannaskede och Myresjö sock-
nar
Fastighetsbeteckning:..... Broby 4:17

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Antikvarisk-topografiska arkivet, Stockholm (ATA)

Handlingar rörande Lannaskede-Myresjö kyrkogård

Jönköpings läns museum (JLM)

Handlingar och bilder rörande Lannaskede-Myresjö kyrkogård

Riksantikvarieämbetet, Stockholm (RAÄ)

Fornminnesregistret, FMIS, Forsök: <http://www.fmis.raa.se/cocoon/forsok/search.html>

Tryckta källor och litteratur

Jönköpings län i porträtt och bild. Halmstad 1941.

Manbo. Ia. *Kulturbistorisk karaktärisering och bedömning. Lannaskede-Myresjö kyrkogård.* Byggnadsvårdsrapport 2008:13. Jönköpings läns museum.

Porträttgalleri från Småland. Malmö 1932.

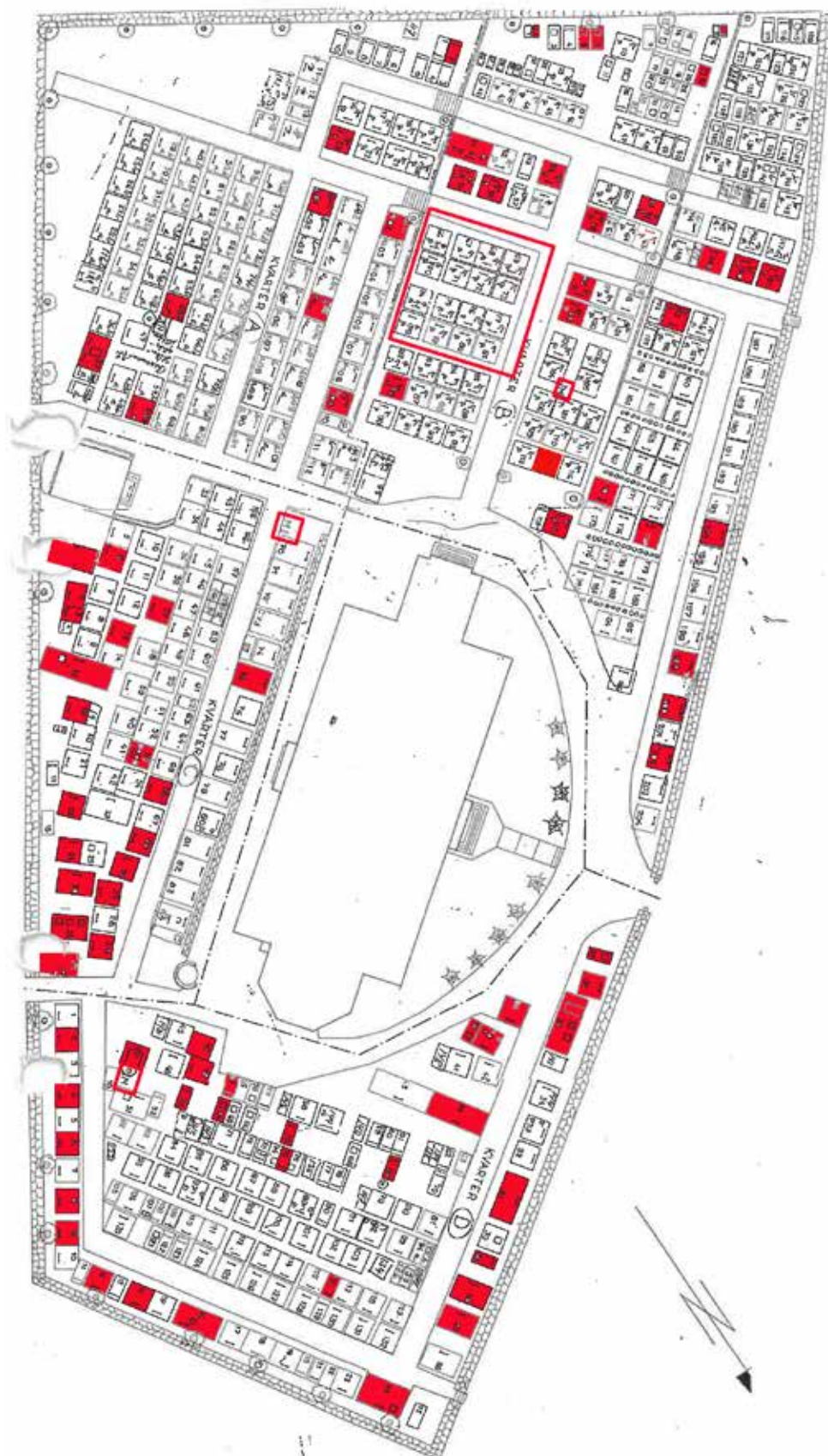
Sverige. Geografisk beskrivning, Del V. Stockholm 1931.

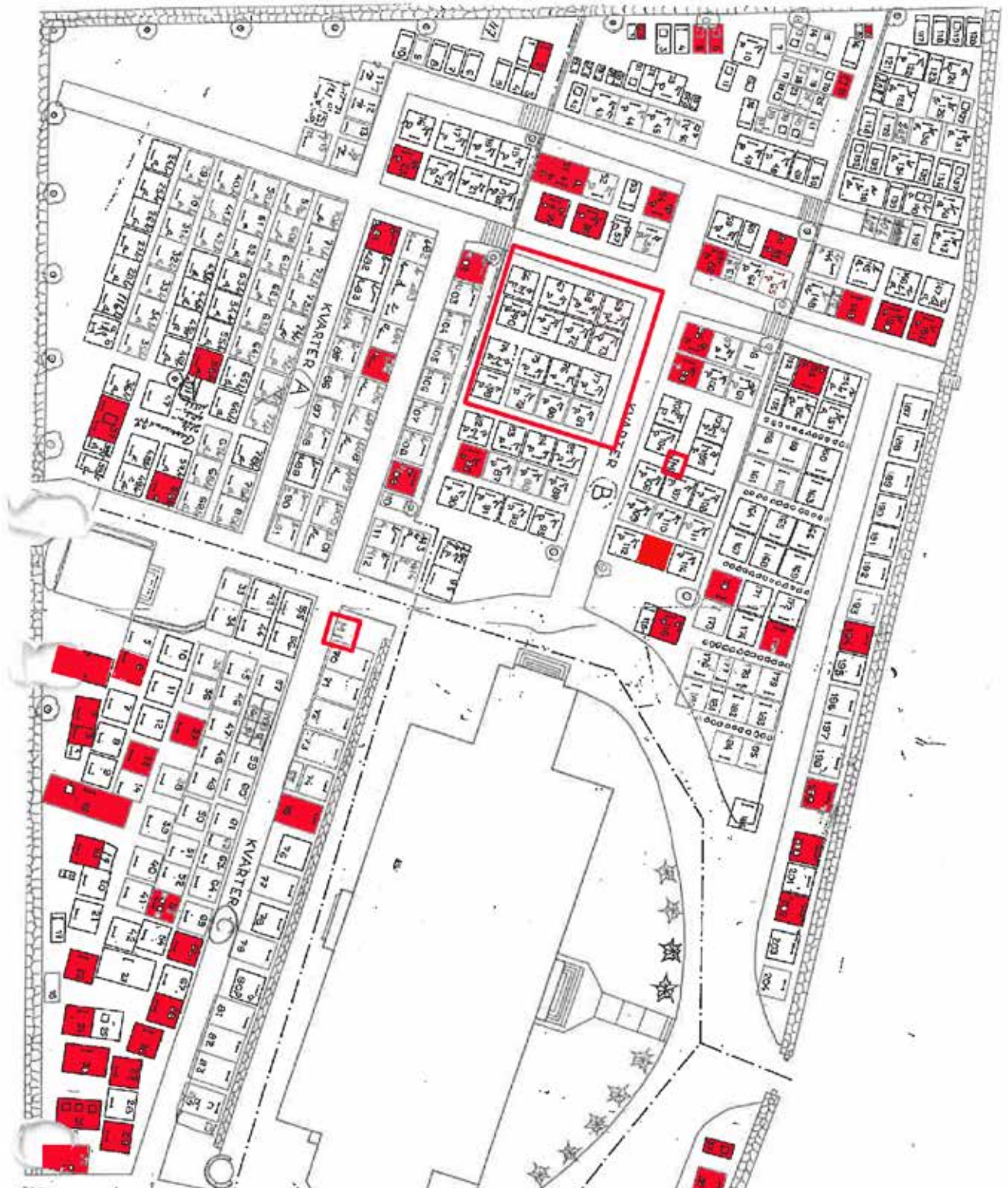
Sveriges bebyggelse Landsbygden. Jönköpings läns del II. Uddevalla.

Gravkarta

Urval kulturhistoriskt värdefulla gravar

Samtliga gravplatser med gravvårdar som bedömts tillhöra klass 1 eller 2 är rödmarkerade.

Närbild av kvarter A, B och C

Urval av kulturhistoriskt värdefulla gravar

Kvarter A

Gravnr.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
A:2	Modernistiskt kors i finhuggen svart granit.	VILHELMINA FREID *1861 +1950	Klass 2. Tidstypisk vård vid enskild grav.	
A:23	Vård i svart finsågad granit med krysshämrad framsida samt polerad text och motiv av kors. 1933	C.M. JOHANSSON HÖGABERG FAMILJEGRÄV VILA I FRID	Klass 2. Tidstypisk vård vid enklare familjegrav.	
A:37	Familjegrav med tre vårdar ursprungligen vid nord-sydligt anlagd grusgrav. Äldsta vårdan blockformad i svart granit med polerad framsida. 1899. Hjulskorsformad vård i krysshämrad svart granit. 1942. Större gravhäll i finsågad svart granit. Sekundärt vända 90 gr.	<i>Blockvården:</i> Orgelbyggaren C. A. Johansson *19/4 1824 +22/5 1899 Mariana Carolina Johansson född Björngren *6/10 1833 + 12/3 1899 PSV. 467.13 Dottern Selma CARLER *14/2 1869 +22/11 1919 <i>Hjulskorsvården:</i> KOMMINISTER J.C.A. CARLER *1866 +1942 <i>Hällen:</i> SYSTRARNA CARLER LANNASKEDE FANNY *22/11 1873 +4/4 1950 OLGA *15/12 1872 +9/12 1958 ELISABETH *11/10 1875 +17/2 1964 SV.PS.579	Klass 1. Vårdar med konstnärligt påkostad utformning över bemärkt familj. C A Johansson var en välrenommerad och produktiv orgelbyggare med verkstad i Broaryd och är upphovsman till drygt 40 kyrkoorglar i Småland och på Öland. Sonen Josef Carler var komminister i Lannaskede-Myresjö församling 1894–1942.	

A:56	Gavelformad vård med volutformat krön i finhuggen och krysshamrad svart granit. Motiv av kors. Sekundärsten.	F.d. Kyrkovärden August Johansson Jonasgård *1868 +1942 Dav.ps.23	Klass 2. Tidstypisk vård med titel.	
A:58	Hjulkorsformad vård i svar polerad granit, med etsad morgonstjärna. 1905. Grav sekundärt vänd till öst-västlig riktning. Sekundärsten.	C.F. JOHANSSON *1857 +1905 Makan JOSEFINA *1861 +1933 Dottern ELIN *1890 +1969 fr. Broby Hökagård SV. PS. 347 FAMILJEGRAV	Klass 1. Tidstypisk vård med konstnärligt påkostad utformning.	
A:81	Råhuggen vård i Ölandskalksten. Rundbågigt krön med vågmönster. Krysshamrad framsida. Sekundärsten.	SMEDMÄSTAREN ELOF BERGGREN *1872 +1954 IDA BERGGREN *1871 +1953 LANDSBRO Sekundärsten NIKLAS LÖFGREN *1905 +1991 ELSA LÖFGREN *1911 +2008 LANDSBRO	Klass 1. Vård med påkostad konstnärlig utformning. Titel med koppling till järnhanteringen i trakten.	
A:95	Vård i grå kalksten, delvis krysshamrad. Motiv med blomsterurna. Förgylld text.	OLOF SVENSSON *1908 +1979 FRIDEBORG SVENSSON *1904 +1952 LANDSBRO	Klass 2. Tidstypisk vård i ovanligt material.	

A:102	Finsågad vård i svart granit, med volutkrön och krysshamrad framsida.	J.A. SANDAHL *1863 +1946 ANNA SANDAHL *1866 +1938 MYRESJÖ	Klass 2. Tidstypisk vård vid enklare familjegrav.	
A:109	Grusgrav med vård och stenram i finsågad svart granit. Motiv på vård gryningssol och kolonner. 1949. Sekundärsten.	GUSTAV FRANZÉN 1883 —1969 HULDA FRANZÉN 1879 —1949 Sekundärsten Siv 1919 —1986	Klass 1. Tidtypisk grusgrav.	

Kvarter B

Gravnr.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
B:2	Liggare i råhuggen och krysshämrad ljus granit.	LILLE MICKAEL *1965 +1965	Klass 1. Tidstypisk vård inom område avsatt 1935 för enkelgravar.	
B:5	Liggare i finsågad och polerad i svart granit. Motiv av ett kors.	ANNA ÖFVER *1872 +1947 LANDSBRO	Klass 1. Tidstypisk vård inom område avsatt 1935 för enkelgravar.	
B:6	Liggare i råhuggen och krysshämrad svart granit.	ERIK KARLSSON L:A MÅLA *1902 +1945 SV.PS. 584	Klass 1. Tidstypisk vård inom område avsatt 1935 för enkelgravar.	
B:8	Småskalig vård i råhuggen och krysshämrad svart granit. Motiv av solar.	VÅR LILLE KENNETH 4.3 *1943+6.7	Klass 1. Tidstypisk vård inom område avsatt 1935 för enkelgravar. Barngrav.	
B:21	Liggare i råhuggen och krysshämrad svart granit.	EMMA GUSTAVSSON MÅLEN *1854 +1943 JOH. 11:25	Klass 1. Tidstypisk vård inom område avsatt 1935 för enkelgravar.	

B:51	Vinkelbruten vård i finsågad svart granit. Motiv av ett kors samt kvistar.	FRANS SVENSSONS FAMILJEGRÄV HÄSLEBERG SONEN ARVID *1909 +1941 JOH. 3:16	Klass 2. Tidstypisk vård.	
B:54	Låg vinkelbruten vård i råhuggen och krysshamrad ljus granit. Motiv av kors och blommor.	KARL LINDKVIST *28/7 1888 +2/7 1972 HANS MAKAS SELMA LINDKVIST *11/5 1883 +24/5 1938 ÖVERVUNNIT	Klass 2. Tidstypisk vård.	
B:55	Vård i finhuggen och polerad ljus granit. Tempelgavel med stiliserad kvist samt kors. Blomsterurnor flankerar våarden. 1932.	VILORUM FÖR C.A. JOHANSSON HJÄLMÅKRA *22/12 1857 +10/9 1937 HANS MAKAS IDA *22/3 1854 +3/11 1932 DOTTERN ANNA *7/4 1884 +14/1 1980	Klass 1. Tidstypisk vård med konstnärligt påkostad utformning.	
B:56	Högrest vinkelbruten Vård i svart finsågad granit. Motiv av ett kors. 1932. Sekundärsten.	J.P. JONASSONS HJÄLMHESTER FAMILJEGRÄV VILA I FRID	Klass 2. Tidstypisk vård.	

B:61	Segmentbågig vård i finsågad svart granit. Motiv med bladverk och kors. 1936 Sekundärsten.	HEMMANSÄGAREN CLAUS HERMAN CLAUSSEN KÄLLEBORG *9/9 1872 +20/11 1936 HANS MAKAS ANNA-SOFIA LOVISA *9/11 1876 +8/7 1939 SONEN CLAUS HARRY VILHELM *16/5 1903 +14/5 1938 JOH. 3-16	Klass 2. Tidstypisk vård.	
B:62	Vård i finsågad med krysshämrad svart granit. Motiv av festong. 1931.	C.J. ANDERSSON LARSGÅRD FAMILJEGRAV VILA I FRID	Klass 2. Tidstypisk vård.	
B:68	Låg vård i krysshämrad svart granit med tempelgavelmotiv.	ALBIN JOHANSSON *1886 +1954 ELFRIDA JOHANSSON *1884 +1941 HJÄLMHESTER	Klass 2. Tidstypisk vård.	
B:69	Grusgrav med stenram och låg gavelvård i finsågad och krysshämrad ljus granit. Vård med volutformat krön och kvist- och musselmotiv.	ARVID CARLSSON *1895 +1939 HANS MAKAS MARIA *1900 +1974 HJÄLMÅKRA	Klass 1. Tidstypisk grusgrav med sammanhållen gestaltning.	

B:73	Modernistisk vård i finsågad och krysshämrad svart granit. Symmetrisk dekor med festonger i huggen relief. 1943.	FABRIKÖR GUNNAR ROSBRANT FAMILJEGRÄV W. PS. 481	Klass 1. Vård med konstnärligt påkostad utformning över person av lokalhistorisk betydelse. Gunnar Rosbrant var delägare i Bröd. Johanssons Möbelindustri, kyrkovård och ordf. i Lannaskede hälsovårdsnämnd.	
B:75	Storskalig vård i finsågad och krysshämrad svart granit, med arkitrav och processionskors.	HJALMAR OTTOSSONS FAMILJEGRÄV GUNNARSHULT HEDVIG 1890 —1947 JOH. 11.25 HJALMAR 1885 —1972	Klass 1. Tidstypisk vård med konstnärligt påkostad utformning.	
B:79	Modernistisk vård i finsågad och krysshämrad svart granit. Motiv av ett kors.	HYVELMÄSTARE AXEL MATTSSONS FAMILJEGRÄV AXEL 1893–1967 NANNY 1889–1948	Klass 1. Tidstypisk vård. Titel med koppling till träindustrin i trakten.	
B:96	Modernistisk kalkstensvård, krysshämrad kalkstensvård med malteserkors.	NÄMNDEMAN C. A. GREK *1864 +1938 HANS MAKÅ MARIA F. HENRIKSSON *1858 +1936	Klass 1. Vård i ovanligt material med titel.	
B:99	Gavelvård i finsågad och krysshämrad ljus granit. Volutformat krön. Sekundärsten.	VICTOR TENGBLAD *23/6 1877 +21/11 1964 HANS MAKÅ FRIDA TENGBLAD *9/3 1880 +9/9 1937	Klass 2. Tidstypisk vård.	

B:86	Låg bred vård i kryssharnad granit. Motiv av kors. 1957.	FABRIKÖR WIKTOR FRISELL FAMILJEGRÄV	Klass 1. Vård med titel.	
IM	Högrest vinkelbruten vård i finsågad och polerad svart diabas. Polerad framsida med stiliserade ekblad och kors. Minnessten.	ANDERS GUSTAV RUNDBLAD ÅRYDSTRÖM *9/3 1826 + 13/6 1904 HANS MAKÅ JOHANNA KATARINA f. PERSSON *21/7 1830 +18/11 1892 BÅDA FÖDDA I SKEDE FÖRSAMLING	Klass 1. Äldre vård med påkostad konstnärlig utformning över person av lokalhistorisk betydelse. Anders Gustav Rundblad ägde och drev Årydströms kvar och såg.	
B:113	Grovhuggen vård i grå granit med polerad framsida. Sekundärsten.	TORVMÄSTARE AUGUST ANDERSSON *1883 +1962 HANS MAKÅ EMMA *1886 +1966 MYRESJÖ	Klass 2. Sentida vård. Titel med koppling till torvindustrin i trakten.	
B:116	Kryssharnad vård i svart granit med vinkelbrutet krön.	BANVAKTEN C.E. PERSSON *1868 + 1930 HANS MAKÅ IDA *1861 +1948	Klass 1. Tidstypisk vård, Titel med koppling till stationssamhället.	
B:149	Vård i svart granit med vinkelbrutet krön. Råhuggen med finsågad framsida. Motiv av kors med kvistar. 1931.	J.E.L. JONASSONS FAMILJEGRÄV	Klass 2. Tidstypisk vård vid familjegrav.	

B:150	Grusgrav med gavelvård och stenram i krysshamrad och råhuggen rödgrå granit. Vården med volutformat krön. Korsmotiv.	HANDLANDEN P. J. ZEILON 1867 – 1931 HANS MAK LISA MARIA 1863 – 1938	Klass 1. Tidstypisk grav med sammanhållen och intakt utformning. Titel med koppling till stationssamhället.	
B:151	Vård i finhuggen och polerad ljus granit. Tempelgavel med stiliserad kvist samt kors. 1933.	S. J. LEVINS OLOFSGÅRD FAMILJEGRÄV VILA I FRID	Klass 2. Tidstypisk vård.	
B:153	Låg bred gavelvård till igenlagd grusgrav, i finsågad och polerad ljus granit. 1939.	AUGUST SVENSSONS HJÄLTARYD FAMILJEGRÄV SV.PS.187	Klass 2. Tidstypisk vård.	
B:170	Tredelad modernistisk finsågad vård i finsågad och krysshamrad svart granit. Arkitrav med stiliserad bladfris i relief. Sekundärsten.	DISPONENT KARL JOHANSSONS FAMILJEGRÄV JOHN *26.3.1930 + 6.12.2008 VALTER *30.11.1928 + 29.7.1948 KARL *6.5.1903 + 20.1.1980 ALICE *28.9.1899 + 2.5.1951	Klass 1. Vård med påkostad konstnärlig utformning över person av lokalhistorisk betydelse. Karl J V Johansson var delägare i Bröderna Johanssons Möbelindustri i Landsbro samt ledamot i skolstyrelsen.	
B:175	Modernistisk vård i finsågad svart granit.	F.D. KUSKEN C.O.ANDERSSON *1860 + 1940 HANS MAK GUSTAVA *1861 + 1950 LANDSBRO	Klass 2. Vård med titel.	

B:194	Låg segmentbågig vård i finsågad i svart granit med polerad text. 1935.	RUDOLF BJÖRKLUND *26/12 1905 +5/10 1948 AUGUSTA BJÖRKLUND *28/7 1873 +3/8 1935	Klass 2. Tidstypisk vård samtida med omläggningen av denna del 1935.	
B199	Vård i svart granit i formen av ett kors. Finsågad med krysshamrad framsida. 1944.	SV. PS. 586 IDA RUNDBLAD OCH CHARLOTTA PETTERSON GRAVPLATS	Klass 2. Tidstypisk vård.	
B200	Livsten med två flygelstenar i polerad och krysshamrad svart granit. Krönkors i koppar.	KVARN-Å. SÅGVERKSÅGAREN ADOLF RUNDBLAD ÅRYDSTRÖM *1864 +1949 HANS MAKAN ANNA *1870 +1945 SONEN OSKAR *1909 +1992 MAKAN LILLY *1911 +1992 SONEN GOTTFRID *1900 +1923.	Klass 1. Tidstypisk vård med påkostad konstnärlig utformning. Titel med koppling till sågverksindustrin i trakten.	
B:202	Småskalig vård i svart granit med vinkelbrutet krön. Motiv av kors samt bladkrans. 1924. Sekundärsten.	C.A JOHANSSON MOGÄRDE FAMILJEGRÄV Sekundärsten ASTRID JOHANSSON *12/9 1908 + 2/1 1942 SOVI RO	Klass 2. Tidstypisk vård vid enklare familjegrav.	

Kvarter C

Gravnr.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
C:1	Råhuggen bautasten i svart granit. Polerad framsida. 1918	STATIONSINSPEKTÖREN SVEN EDVARD SVENSSON *25/2 1854 +18/4 1918 HANS MAKÅ HILDA CHRISTINA FÖDD SANDSTEDT *1/7 1853 +11/6 1931 GERDA WETTER *12/6 1876 +27/7 1938 WALBORG WETTER *29/9 1879 +4/9 1939 SONEN JOHN WETTER *1/3 1887 +18/5 1903 Sv. Ps. 484	Klass 1. Karaktärsskapande äldre vård. Titel med koppling till stationssamhället.	
C:2	Stenblockformad vård i svart granit med polerad framsida. 1925.	JONAS JOHANSSON *14/9 1837 +10/9 1899 hans hustru JOHANNA ANDERSDOTTER *19/6 1832 +9/7 1925 från Broby Trullagård JOHAN JONSSON *1/1 1868 +10/9 1944 FAMILJEGRÅV	Klass 1. Karaktärsskapande äldre vård.	
C:3	Vård i svart finsågad granit. Motiv av sorgeträd. 1929.	ANTON JOHNSSENS TRULLAGÅRD FAMILJEGRÅV	Klass 2. Tidstypisk vård.	

C:6	Låg vård i svart granit. Polerad framsida. 1905.	C O HULTBERG Pukås FAMILJEGRAF *1835 +1919 Hustrun ANNA-LISA *1841 +1905	Klass 2. Tidstypisk vård vid enklare familjegravar.	
C:13	Sentida vård i ljus granit med matt polerad framsida. Motiv av strålande stjärna.	Folkskollärare Albin Ottosson *1896 +1975 Ingrid Ottosson *1912 +1999	Klass 2 Vård med titel.	
C:15	Bautasten i monumental storlek i svart granit med polerad framsida och förgylld inskription. Sockel i ljus granit. 1882.	Major C. H. NORDENSKJÖLD *15/10 1830 PÅ BJÄDESJÖ +16/5 1916 PÅ ROSENHOLM hans maka BEATE NORDENSKJÖLD 28/9 1835 +8/4 1882 deras dotter EBBA NORDENSKJÖLD *13/9 1863 +1/3 1930 Major YNGVE NORDENSKJÖLD 28/12 1884 +6/11 1964 hans maka EVA HOLMER *28/5 1889 +13/9 1972 EBBA NORDENSKJÖLD *7/6 1917 + 27/4 2007	Klass 1. Karaktärsskapande vård över familj av lokalhistorisk betydelse. C H Nordenskiöld var major och ägare av Rosenholms säteri i Lannaskede socken.	
C:19	Finsågad vård i svart granit med polerad framsida. Motiv av förgylld sol. 1930.	JOHAN ANDERSSON *1837 +1914 KRISTINA +1843 +1930 SONEN GOTTFRID *1882 +1979 DOTTERN HANNA *1868 +1899 RÅGSJÖ	Klass 2. Tidstypisk vård.	

C:22	Blockformad vård i svart granit med delvis polerad framsida. Motiv: kors på postament. 1914.	SVEN JOHAN PETERSSON *1836 +1914 och hans maka JOHANNA LOVISA *1832 +1903 fr. Myresjö Karlsgård JOH. Uppb. 22 kap. 14 v. SV. Ps. 480.	Klass 1. Karaktärsskapande vård.	
C:23	Monumental grusgrav med vård och stenram i finhuggen och polerad svart granit. Förgylld inskription. Vård med högrest tempelgavelform. 1906.	Hemmansägaren ALFR. SAMUELSSON Ekornahult *13/3 1872 +22/3 1906 Hans maka IDA KRISTINA F. SVENSSON *10/9 1880 + 15/9 1959 Myresjö ÄRLIS ERIKSSON 16/4 1905 +6/8 1992 SV. Ps. 400.v11.	Klass 1. Karaktärsskapande grusgrav.	
C:24	Stenblocksformad vård i rödgrå granit. Råhuggen med krysshamrad framsida samt polerad oval inskriptionstavla.	Kyrkoherden i Myresjö o. Lannaskede JOHAN NILSSON *25/1 1836 +23/2 1924 Hans maka CHARLOTTE NILSSON *13/4 1833 +23/3 1919 Dav. Ps. 103. SV. Ps. 484.	Klass 1. Kyrkoherdegrav med karaktärsskapande konstnärligt påkostad vård.	
C:26	Stenblocksformad vård i svart granit med krysshamrad framsida. 1886.	KYRKOHERDE J.P.W. ERICSSON FAMILJEGRAF	Klass 1. Kyrkoherdegrav med tidig industriell vård.	

C:27	Modernistiskt kors på postament i krysshämrad rödgrå granit. Text på postament.	PROSTEN ALFRED CARLSSON *1873 +1968 H.h ELIN CARLSSON *1883 +1940	Klass 1. Karaktärsskapande vård över prost.	
C:29	Låg vård i finsågad grå granit. Motiv av hjulkors. 1957	KYRKOHERDEN FOLKE SVENSSON *1904 +1958 HANS HUSTRU THYRA SVENSSON *1904 +1957 JAG LEVER. I SKOLEN OCK LEVA. JOH.14:19	Klass 1. Sentida kyrkoherdegrav.	
C:30	Bautasten i svart granit med polerad framsida. Tidigare förgylld text. 1907. Sekundärsten	GODSEGARE ALEXIS NORDENSKJÖLD PÅ BJÄDESJÖ *1843–+1907 HANS MAKAS ANNA f. CHARPENTIER *1850 — +1939 LÖJTNANT RICHARD NORDENSKJÖLD *1881 — +1905	Klass 1. Karaktärsskapande vård över familj av lokalhistorisk betydelse. Alexis Nordenskjöld var ägare av Bjädesjö säteri i Myresjö socken.	
C:31	Tre liggare i svart granit, vid tidigare grusgrav.	<i>Södra liggaren:</i> GODSÄGARE ANTON HENRIK NORDENSKJÖLD *1875 +1913 <i>Mellersta liggaren:</i> BRITA NORDENSKJÖLD *1908 +1995 <i>Norra liggaren:</i> BEDA NORDENSKJÖLD F. BERGSTEDT *1878 +1958	Klass 1. Vårdar över familj av lokalhistorisk betydelse. Anton Henrik Nordenskjöld var son till Alexis Nordenskjöld och ägare av Bjädesjöholm.	

C:32	Rundbågig vård i krysshamrad röd granit med motiv av kors. Sekundärsten.	FABRIKÖREN BERTRAND FRIDSÄLL *18/4 1888 +6/1 1949 ANNA FRIDSÄLL *1/1 1894 +2/12 1927	Klass 1. Vård med person av lokalhistorisk betydelse. Bröderna Bertrand och Viktor Fridsäll drev företag med tillverkning av inredning och byggnadssnickerier.	
C:37	Monumental vård, högrest tempelgavel, i finhuggen svart granit. Polerad inskriptionstavla. 1915. Sekundärsten.	TRÄVARUHANDLANDEN EMIL JOHANSSON *7/4 1855 +7/4 1915 Hans maka EMMA SOFIA *27/4 1861 +10/2 1919 ELNA EMILSON *17/8 1902 +14/7 1909 ARVID EMILSON *4/2 1893 +15/9 1894 LENNART EMILSON *14/5 1901 +19/10 1901	Klass 1. Karaktärsskapande vård med påkostad konstnärlig form. Vård över familje av lokalhistorisk betydelse. Emilj Johansson var grundare till Landsbro Trävarubolag som senare blev Borohus.	
C:53	Krigstida vård i formen av ett postament med fyra liggare. Samtliga i svart krysshamrad och polerad granit. 1940.	J.A. JOHANSSON NEDERBY FAMILJEGRÄV. <i>Liggare</i> HENRIK *1883 +1919 JANNE *1885 +1940 GERTRUD *1890 +1949 FAR *1857 +1938	Klass 1. Vård med konstnärligt påkostad form.	
C:66	Småskalig vård med volutkrön i finsågad ljus granit. Förgylld text och motiv morgonstjärna. 1921. Sekundärsten.	A J PETERSSONS FAMILJEGRÄV HJÄLTARYD J:s 3:16	Klass 2. Tidstypisk vård.	

C:68	Sentida vård i finsågad ljus granit. Krysshamrad framsida.	Kantor Ivar Segrén *1909 +1976 Landsbro	Klass 2. Sentida kantorsgrav.	
C:75	Gavelformad vård till tidigare grusgrav i ljus krysshamrad granit.	AXEL TODING *1891 +1966 HANS MAKÅ ELSA *1896 +1933 DAGMAR *1908 +1973	Klass 2. Tidstypisk vård.	
C:MI	Småskalig vinkelbruten vård (minnessten) i råhuggen, krysshamrade och polerad svart granit. 1908.	J.A. JOHANSSON Källeholm *22/10 1855 + 8/11 1908 Uppb. 21. 7.	Klass 1. Äldre vård typisk för enklare allmänna gravar.	

Kvarter D

Gravnr.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
D:2	Rundbågig vård i polerad svart granit på sockel av ljus granit. 1927	P.A. SVENSSONS KLOCKAREGÅRD FAMILJEGRAV SV. PS. 655	Klass 2. Tidstypisk vård vid enklare familjegravar.	
D:4	Vård i svart granit. Råhuggen med polerad framsida. Motiv med strålsol. 1928.	ANDERSSON GUSTAF *1862 +1952 MATILDA *1866 +1949 JOSEF *1896 +1928 ANNA *1899 +1991 ARON *1905 +1996 SKRÄPPEBODA	Klass 2. Tidstypisk vård vid enklare familjegravar.	
D:6	Småskalig vinkelbruten vård i grovhuggen svart granit med delvis polerad framsida. Motiv av ett kors. 1917.	Smedmästare GUSTAV BACKMAN *15/8 1856 +30/11 1927 Hans maka IDA *31/3 1857 +16/6 1917	Klass 1. Tidstypisk vård vid enklare familjegravar. Titel med koppling till järnhanteringen i trakten.	

D:8	Småskalig vinkelbruten vård i finsågad svart granit. 1924.	A.ROSANDERS L:A MÅLA FAMILJEGRAV	Klass 2. Tidstypisk vård vid enkla familjegravar.	
D:9	Vinkelbruten vård i krysshamrad och polerad svart granit. Motiv med strålsol. 1922.	A.P. JOHANSSONS FAMILJEGRAV. PS. 23	Klass 1. Tidstypisk och karaktärsskapande vård. Titel.	
D:12	Låg vård med volutformat krön i svart polerad granit. 1922.	Kyrkovärden J.A. PETERSSONS Källeborg FAMILJEGRAV Ds.23 ps.	Klass 1. Tidstypisk vård med konstnärligt påkostad utformning. Titel.	
D:14	Vinkelbruten vård i polerad svart granit. Motiv med kors och krans. Sekundärsten. 1922.	Hemmansäg. CARL. O. E. JOHANSSON HJÄLTARYD *25/12 1886 +1/4 1921. hans maka GERDA JOHANSSON *29/7 1891 +27/3 1924. Sonen OLOF MALKÉN *15/1 1917 +18/4 2007 INGA-LISA MALKÉN *11/2 1920 +4/1 2010	Klass 1. Tidstypisk och karaktärsskapande vård. Titel.	

D:16	Liggare i svart polerad granit. 1920. Naturstensblock i grå granit med polerad oval inskriptionstavla.	FAMILJEGRÄV BRÖDERNA JOHANSSON KLACKA Liggare HEMMANSÄG: ÄNKAN ANNA LOVISA JOHANSSON KLACKA *11/12 1831 +18/2 1920	Klass 1. Tidstypisk vård från 1920 samt sentida vård med säregen utformning.	
D:24	Grusgrav med gavelvård och stenram i krysshamrad grå granit. Massiv, volutformad bred vård med avskalat uttryck. 1917.	GODSÄGAREN F.P. SVENSSONs FAMILJEGRÄV Sekundärsten FREDRIK MEIJNER f. SVENSSON *1887 +1975 MAKAN BRITTA f. FRESTADIUS *1896 I JÄMTLAND +1977	Klass 1. Grusgrav med konstnärligt påkostad och integrerad utformning i nationalromantik. Titel.	
D:27	Vinkelbruten vård i polerad svart granit. Delvis förgylld text.	Hemmansägaren K.A. EKDAHLs -Torp- FAMILJEGRÄV Uppb. 7.	Klass 1. Tidstypisk och karaktärsskapande vård. Titel.	
D:28	Obelisk i polerad svart granit: Motiv med festonger och kors.	HANDLANDEN Johs Anderssons Familjegrav Myresjö Sv. Ps. 5. 3 Johs 14 1-3	Klass 1. Karaktärsskapande vård med tidstypisk och konstnärligt påkostad utformning. Titel med koppling till stationssamhället.	

D:29	Småskalig vinkelbruten vård i polerad och finhuggen svart granit. Motiv av kors och inskriptionstavla. 1918.	Vår älskade Birgit *15/4 1918 +1/12 1918 SV. Ps. 385 1-3	Klass 1. Tidstypisk vård vid barngrav.	
D:31	Modernistisk tredelad gavelvård i finsågad svart granit med krysshamrad framsida.	NÄMNDEMAN CONRAD CARLSSON NORRBY *1868 +1946 HANS MAKÅ AUGUSTA *1866 +1952 SONEN THURE *1898 +1964 SONEN ARVID *1900 +1918	Klass 1. Tidstypisk vård med konstnärligt påkostad utformning. Vård över person av lokalhistorisk betydelse. Conrad Carlsson var ledamot av kommunfullmäktige, ordförande i kommunstyrelsen och nämndeman i Myresjö.	
D:35A	Liggande större häll i svart krysshamrad granit. 1952.	NÄMNDEMANNEN ALBERT JOHANSSON *27/9 1884 +30/5 1959 HANS MAKÅ CLARA JOHANSSON F. ANDERSSON *3/12 1884 +1/8 1959 MYRESJÖ Sv. Ps. 400:11 ELSA JÄRNLAND *17/12 1916 +18/6 2006	Klass 1. Tidstypisk vård med konstnärligt påkostad utformning. Vård över person av lokalhistorisk betydelse. Albert Johansson var grundare till Myresjöhus.	
D:36	Vård i formen av ett postament i polerad svart granit. 1921.	F.d. Nämndemannen och hemmansägaren CARL AUGUST NILSSON NEDERBY *12 1 1860 +20 9 1921. hans maka EMELIA LOVISA *4 12 1859 +2 3 1947 D. PS. 23.	Klass 1. Tidstypisk vård med konstnärligt påkostad utformning. Titel.	

D:37	Liggare i svart polerad granit. 1923.	Lovisa Löfgren *1846 +1923	Klass 2. Tidstypisk vård.	
D:38	Högre vård i polerad röd Tranåsgranit med historiserande krön och postament.	ERIC NILSSON *1885 NEDERBY +1925 FAMILJEGRÄV HANS MAKÅ *1888 HILDA +1948 Matt.5:9	Klass 1. Karaktärsskapande vård med tidstypisk och konstnärligt påkostad utformning. Framträdande placering.	
D:39-40	Låg mellankrigstida vård i polerad svart granit omgiven av fyra liggare i polerad svart granit. 1935.	ALGOT JOHANSSON HJÄLTARYD FAMILJEGRÄV JOH. 3:16 OLGA JOHANSSON *1905 +1994 GUNHILD JOHANSSON *1916 +1995 MÄRTA GUSTAFSSON *1901 +1977 EMMA JOHANSSON *1869 +1928	Klass 2. Tidstypiska vårdar vid tidigare grusgrav.	
D:44	Segmentbågig vård i svart finhuggen och polerad granit. Motiv med kors och stiliserade kvistar. 1930.	P. A. SVENSSONS KARLSGÅRD FAMILJEGRÄV PER 1862 - 1945 ANNA 1875 - 1973 MARIA 1905 - 1930 AXEL 1896 - 1985 ERIK 1909 - 1993	Klass 2. Karaktärsskapande och tidstypisk vård vid tidigare grusgrav.	

D:46	Rundbågig vård i finsågad svart granit med prickfris vid krönet och stiliserad blomsterurna.	G.F. PETTERSSONS HJÄLTARYD FAMILJEGRAV MATT. 5-6	Klass 1. Tidstypisk vård med konstnärligt påkostad utformning.	
D:47	Vård i ljusröd granit. Livsten med porträttmedaljonger i koppar och förgyllda signaturer omgiven av tempelgavel med joniska kolonner. Större håll med inskription. 1926. Med tillhörande sorgeträd.	ANNA FOGELBERG född GRANQUIST *5-11 1874 +1-8 1922 R.V.O. CARL GOTTW. FOGELBERG *7-5 1868 +19-8 1926 Direktör vid Kosta glasbruk Makan MARGARETHA Född SILFVERHIELM *13-10 1907 +20-9 2002 Överstelöjtnant THORSTEN R. FOGELBERG *18-3 1899 +29-12 1952	Klass 1. Gravvård med en unik och konstnärlig påkostad utformning och med sorgeträd. Vård över familj av regionalhistorisk betydelse. Carl Gottwald Fogelberg var direktör vid Kosta glasbruk 1918-22, disponent vid Hammars glasbruk 1922-26 och teknisk ledare vid Webbs Crysall glass, London.	
D:49	Vård i finsågad svart granit. Motiv av kolonner, timglas och änglavingar. 1931.	OTTO SVENSSON THORSTORP *18/4 1849 +11/11 1931 HANS MAKÅIDA *20/6 1855 +6/10 1935	Klass 2. Tidstypisk vård.	
D:53	Småskalig vård med vinkelbrutet krön i ljus polerad granit. 1933.	KAJSA-STINA OHLSSON LANDSBRO *3/4 1871 +5/9 1933	Klass 1. Tidstypisk allmänna linjen vård.	

D:54	Småskalig vård i grå granit med vinkelbrutet krön.	RAGNAR KARLSSON L:a MÅLA 30/4 1907 +13/1 1934 JOH 6:68.	Klass 1. Tidstypisk allmänna linjenvård.	
D:64	Liggare i finsågad och polerad svart granit. 1932.	Småskollärarinnan MALVINA SKOGMAN *17/12 1856 +13/7 1932 Kämpa trons goda kamp 1.Tim: 6. 12	Klass 1. Tidstypisk allmänna linjenvård. Titel.	
D:67	Rundbågig vård i polerad svart granit med stiliserad dekor. Sekundärsten	Kristina Carlsson Bygget Landsbro *9/4 1853 +20/7 1930 Sov i ro lilla Mor	Klass 1. Tidstypisk allmänna linjenvård.	
D:69	Två ideniska vårdar med småskaliga livstenar och liggande hållar i röd polerad granit. Hållarna saknar inskriptioner. 1928.	J.A. JOHANSSON *4-3-1854 +16-9-1928 KULLEBO MATHILDA JOHANSSON *26-11-1874 +10-4-1927 KULLEBO	Klass 1. Tidstypiska allmänna linjenvårdar där makar tillåtits gravsättas intill varandra.	

D:75	Småskalig vinkelbruten vård i svart polerad granit. Motiv med nygotiskt kors. 1923.	BYGGMÄSTAREN E.H. BJÖRKLUND LANDSBRO 1880 – 1923	Klass 1. Tidstypisk allmänna linjenvård. Titel.	
D:116	Småskalig vinkelbruten vård i svart polerad granit. 1916.	EMILIA ANDERSSON *1878 +1916	Klass 1. Tidstypisk allmänna linjenvård. Titel.	
D:IM	Småskalig vård i svart polerad granit med vinkelbrutet krön. Stiliserad dekor med kors och bladrankor.	BEDA JOHANSSON ULVABODA	Klass 1. Tidstypisk allmänna linjenvård. Titel.	

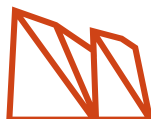
Gravvårdar ur bruk

Gravnr.	Beskrivning/år	Inskription	Antikvarisk bedömning/urval	Fotografi
Ur bruk.	Slätt gjutjärnkors med klöverformade armar. Spår av svart oljefärg. 1900.	HÄR HVILAR VÅR ÄLSKADE GOSSE AXEL LINUS GOTTFRID KRANTZ FÖDD I DE KALB ILLINOIS NORRA AMERIKA DEN 3 DEC 1897 DÖD I NÄSSJÖ DEN 11 JAN 1900 UNDER FÖRÄLDRARNES VISTELSE I SVERIGE FÖR ALLTID GÖMD MEN ALDRIG GLÖMD SV. Ps. 493 1 Vers	Klass 1. Tidigt industriellt gjutjärnskors med referens till amerikaemigrationen. Förs upp på kyrkans inventarieförteckning. I behov av restaurering och permanent upprest uppställning.	
Ur bruk.	Slätt gjutjärnkors med klöverformade armar. Spår av svart oljefärg. Dekor med kors och ankare i relief på korsändar. 1904.	HÄR HVILAR SNICKAREN J. P. JOHANSON FRÅN NYDALA TORSTORP *DEN 6/11 1822 +DEN 20/9 1904 DAVIDS PSALM 121.	Klass 1. Tidigt industriellt gjutjärnskors. Titel med koppling till träförädlingen i trakten. Förs upp på kyrkans inventarieförteckning. I behov av restaurering och permanent upprest uppställning.	
Ur bruk.	Gjutjärnskors med klöverbladformade armar med genombruten blomdekor. Stam dekorerad med blomsterranka. 1893. Ett av två identiska kors över makarna vid en gård i Kullebo.	HÄR HVILAR HUSTRUN JOHANNA HELENA JONSDOTTER FRÅN KULLEBO FÖDD DEN 28/7 1823 DÖD DEN 22/11 1893 JOBS 14.V. 1-2 SV. PS 476 V. 3	Klass 1. Tidigt industriellt gjutjärnskors. Förs upp på kyrkans inventarieförteckning. I behov av restaurering och permanent upprest uppställning.	

Ur bruk.	Småskaligt helt genombrutet gjutjärnskors med sirlig utformning. Avbruten nedre del. 1883.	HÄR HVI- LAR MARTINA KAROLINA ELISABET FRANZÉN FRÅN SJÖLUND *18/12 1883 +19/3 1907 Baksida: FAR VÅL MIN KÄRA MOR OCH FAR FARVÅL NI SYSKON KÄRA MITT LIDANDE ETT SLUT NU HAR GUD VARE PRIS OCH ÅRA	Klass 1. Tidigt industriellt gjutjärnskors. Förs upp på kyrkans inventarieförteckning. I behov av restaurering och permanent upprest uppställning.	
Ur bruk.	Gjutjärnskors med klöverbladformade armar med genombruten blomdekoration. Stam dekorerad med blomsterranka. 1899. Ett av två identiska kors över makarna vid en gård i Kullebo.	HÄR UNDER HVILAR HEMMANSEGAREN JOHs DANIELSSON FRÅN KULLEBO FÖDD. 4/2 1823 DÖD. 25/3 1899 Sv. Ps. N: 484	Klass 1. Tidigt industriellt gjutjärnskors. Förs upp på kyrkans inventarieförteckning. I behov av restaurering och permanent upprest uppställning.	
Ur bruk	Gjutjärnskors med klöverformade armar med genombruten bladdekoration. Motiv med blomsterranka och palmblad, ängel i relief på stammen. 1892.	HÄR UNDER HVILAR F. D. RUSTHÅLLAREN J.P. KARLSSON FÖDD DEN 12/4 1818 DÖD DEN 20/4 1892	Klass 1. Tidigt industriellt gjutjärnskors. Förs upp på kyrkans inventarieförteckning. I behov av restaurering och permanent upprest uppställning.	

Ur bruk	Gjutjärnskors med klöverformade armar med genombruten bladdekor. Stam dekorerad med blomsterranka. 1891.	HÄR UNDER HVILAR F.D. KYRKOVÄRDEN A.M. JOHNSON HJELTARYD RAGELSGÅRD FÖDD DEN 12/11 1828 DÖD DEN 28/12 1891 SV. PS. No 409 V 2 & 3	Klass 1. Tidigt industriellt gjutjärnskors. Förs upp på kyrkans inventarieförteckning. I behov av restaurering och permanent upprest uppställning.	
Ur bruk.	Småskalig vård med spetskrön i finsågad grå granit. 1896.	Här hvilar Amanda Augusta Johansson Fr: Torp *13/7 1872 +27/2 1896 Sv. Ps. 477 v. 8	Klass 1. Tidig industriell stenvård.	
Ur bruk.	Segmentbågig vård i finhuggen och polerad grå granit.	Hustrun Lovisa Johansson *2/11 1831 +19/2 1899 SV. Ps. 473	Klass 1. Tidig industriell stenvård.	
Ur bruk	Vård i svart polerad granit med vinkelbrutet krön och motiv av palmblad	Teodor Pettersson *13/12 1873 +13/4 1896	Klass 1. Tidig industriell stenvård.	
Ur bruk	Vård i svart polerad granit med spetskrön. Motiv med morgonstjärna.	Här vilar GUSTAF NILSSON Björkelund *1852 +1925 hans maka EMILIA *1871 +1956 Vila i frid	Klass 1. Vård över person av lokalhistorisk betydelse. Gustaf Nilsson var känd i trakten bland annat som en skicklig jägare och fiskare. Han kallades "Jösse Skytt" och har fått en gata i Myresjö uppkallad efter sig.	

År 2019 genomfördes en kulturhistorisk inventering av alla gravar på Lannaskede-Myresjö kyrkogård. Föreliggande rapport presenterar inventeringen och ger ett förslag till bevarandeplan.

Byggnadsvårdsrapport 2020:02
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM